

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องโครงสร้างอำนาจในชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น: ศึกษากรณีเมืองพัทยา มีปัญหาในการวิจัยคือ จากที่เมืองพัทยาไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่สั่งสมมานานได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรม, อาชญากรรม, ความสะอาด, ผังเมืองล้นสน ฯลฯ กระทรวงมหาดไทยจึงเสนอแนวทางแก้ไข โดยตลอดมาต้องการให้เปลี่ยนรูปแบบการบริหารจากเทศบาลระบบผู้จัดการ เป็นรูปแบบอื่น โดยเฉพาะรูปเทศบาลนคร แต่ผู้วิจัยไม่เชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจะสามารถแก้ปัญหาได้จริง เพราะตัวผู้มีอำนาจตัดสินใจ หรือบุคคลซึ่งเป็นชนชั้นนำและอยู่ในโครงสร้างอำนาจของเมืองพัทยาจะยังคงเป็นคนกลุ่มเดิมไม่ว่าจะอยู่ในโครงสร้างใด ดังนั้นหากจะแก้ปัญหาเมืองพัทยาให้ตรงจุดจะต้องศึกษา และแก้ไขที่กลุ่มผู้ครองและใช้อำนาจตัดสินใจในเมืองพัทยานมากกว่า

วัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา คือ ต้องการศึกษาลักษณะและอำนาจทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเมืองพัทยา โดยเฉพาะกลุ่มที่ครองอำนาจทางการเมืองของเมืองพัทยา เพราะเชื่อว่า มีกลุ่มหนึ่งที่เข้มแข็งเหนือกว่ากลุ่มอื่นๆ ในเมืองพัทยา จนกระทั่งเกิดสภาพผูกขาดทางการเมืองโดยกลุ่มดังกล่าว และการที่กลุ่มนั้นสามารถครองความเหนือกว่ามายาวนานเพราะสามารถเชื่อมโยงกลุ่มไว้ด้วยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับผู้อุปถัมภ์ที่มีบารมีสูงมากในเมืองพัทยา และในจังหวัดชลบุรี ผลจากการกระจุกตัวของอำนาจอยู่ในกลุ่มดังกล่าวซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงอุปถัมภ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มกับผู้อุปถัมภ์ของกลุ่ม รวมทั้งกับผู้รับอุปถัมภ์ของกลุ่ม จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่กำหนดนโยบายสาธารณะ และการดำเนินกิจการสาธารณะของเมืองพัทยา จึงตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า

“อำนาจของชุมชนเมืองพัทยา มีลักษณะกระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่ม ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ในเมืองพัทยา และมีผลต่อการตัดสินใจในการบริหารกิจการของเมืองพัทยา”

กรอบความคิดในการวิจัย จะอาศัยแนวความคิดและทฤษฎี โครงสร้างอำนาจในชุมชนเป็นหลัก โดยจะศึกษาถึงชนชั้นนำในเมืองพัทยาที่ประยุกต์จากแนวชนชั้นนำนิยม และแนวพหุนิยมเข้าด้วยกัน เพื่อศึกษาการกระจุกตัว และการกระจุกอำนาจ ของกลุ่มคนที่มีอำนาจตัดสินใจในเมืองพัทยา และศึกษามูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการกระจุกตัวของบุคคลชั้นนำเหล่านี้ ซึ่งก็คือศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มดังกล่าวกันเอง รวม

ทั้งกับผู้อุปถัมภ์ และผู้รับอุปถัมภ์ของกลุ่ม โดยอาศัยแนวความคิดและทฤษฎี การเกิดกลุ่มในสังคมไทย และระบบอุปถัมภ์ประกอบกัน ซึ่งจะกระทบต่อการตัดสินใจของชนชั้นนำของเมืองพัทยาในการบริหารกิจการของเมืองพัทยา

วิธีการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาจากเอกสาร เพื่อค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเมืองพัทยาโดยทั่วไป เพื่อจะนำมาเป็นพื้นฐานในการหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเมืองพัทยา และนำมาพิสูจน์สมมติฐาน รวมทั้งใช้การสัมภาษณ์ระดับลึกกับบุคคลที่ได้คัดเลือกแล้วว่าเป็นผู้มีความรู้ทางการเมืองของเมืองพัทยาดี เป็นคนในกลุ่มชนชั้นนำ หรือเป็นคนที่สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มคนที่ต้องการศึกษาได้จริง เพราะข้อมูลบางอย่างไม่สามารถหาได้จากเอกสารใดๆ ซึ่งจะเป็นการเสริมให้งานวิจัยมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ พบว่าสอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือ เมืองพัทยามีการกระจุกตัวของอำนาจอยู่เฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มชนชั้นนำที่เข้าสู่โครงสร้างอำนาจโดยกระบวนการเลือกตั้ง หรือกลุ่มสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่ง ซึ่งจะมีบทบาทต่อการตัดสินใจในการบริหารกิจการของเมืองพัทยามากที่สุดด้วย และคนกลุ่มดังกล่าวมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ทั้งกับผู้อุปถัมภ์นอกกลุ่มการเมืองหลัก อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้กลุ่มนี้สามารถเป็นบุคคลในโครงสร้างอำนาจ หรือเป็นชนชั้นนำของเมืองพัทยาที่สามารถรวมกันได้อย่างเหนียวแน่น และครองอำนาจทางการเมืองของเมืองพัทยาได้อย่างผูกขาด และจากการเป็นชนชั้นนำของเมืองพัทยา จึงมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับเพื่อนฝูงผู้สนับสนุนภายในเมืองพัทยาอีกต่อหนึ่งด้วย โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในเมืองพัทยา จึงมีลักษณะปิรามิด คือผู้ที่อยู่สูงสุดของปิรามิดคือบ้านใหญ่เป็นผู้อุปถัมภ์หลักของเมืองพัทยา ส่วนผู้ที่อยู่ตรงกลางคือสมาชิกกลุ่มการเมืองหลัก เป็นกลุ่มที่อยู่ในโครงสร้างอำนาจของเมืองพัทยา ซึ่งเป็นผู้รับอุปถัมภ์จากบ้านใหญ่ และเป็นผู้อุปถัมภ์ของกลุ่มต่างๆ ที่สนับสนุนเป็นพรรคพวกเพื่อนฝูงในเมืองพัทยา

การกระจุกตัวของกลุ่มการเมืองหลัก ซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นนำของเมืองพัทยายาวนาน ประกอบกับการที่กลุ่มดังกล่าวมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ทั้งกับผู้รับอุปถัมภ์ในเมืองพัทยา และผู้อุปถัมภ์คือบ้านใหญ่ ส่งผลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจในการบริหารกิจการใดๆ ของกลุ่มคนในโครงสร้างอำนาจ โดยจะเอื้อประโยชน์ต่อคนในกลุ่มเดียวกันที่ผูกพันกันโดยอาศัยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ดังกล่าว

ข้อค้นพบที่สำคัญจากงานวิจัยอย่างแรกคือ อำนาจของชุมชนเมืองพัทยามี การกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มการเมืองหลัก ซึ่งเป็นชนชั้นนำในโครงสร้างเมืองพัทยา และการกระจุก ตัวนี้เกิดจากการอุปถัมภ์ของบ้านใหญ่ต่อกลุ่มการเมืองดังกล่าวให้สามารถชนะการเลือกตั้ง และเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจในการบริหารกิจการต่างๆ ของเมืองพัทยา โดยจะแตกต่างจาก สภาพการเมืองท้องถิ่นของชุมชนอื่นๆ ทั่วไป ที่มีการแข่งขันในการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากใน ท้องถิ่นอื่นไม่มีใครที่มีทรัพยากรทางการเมืองเหนือกว่ากลุ่มอื่นๆ มากเหมือนดังที่บ้านใหญ่มี ทรัพยากรทางการเมืองเหนือกว่ากลุ่มการเมืองทุกกลุ่มในท้องถิ่นเมืองพัทยา ทั้งนี้ถ้าไม่มีการ สนับสนุนจากบ้านใหญ่ต่อกลุ่มการเมืองใด การเมืองท้องถิ่นของเมืองพัทยาก็จะมีการแข่งขันกัน อย่างเข้มข้น ดังที่สามารถศึกษาได้จากสมัยที่เริ่มมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาในครั้ง แรกๆ เช่นในปี 2524 และปี 2528 ที่มีกลุ่มการเมืองเข้ามาแข่งขัน 4 กลุ่ม และ 3 กลุ่มตาม ลำดับ ดังที่ได้อธิบายไปแล้วเป็นต้น

จากการกระจุกตัวของอำนาจที่เกิดจากการอุปถัมภ์ของคนนอกกลุ่ม ทำให้เมื่อ มีการตัดสินใจในการบริหารใดๆ ของคนกลุ่มดังกล่าว ที่อาจมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของผู้ อุปถัมภ์หลัก ย่อมทำให้มีการตัดสินใจที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้อุปถัมภ์ อันเป็นลักษณะการแลกเปลี่ยน เกื้อกูลกันในกลุ่มที่มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

เมื่อกลุ่มการเมืองหลักสามารถชนะการเลือกตั้ง ได้เข้าไปอยู่ในโครงสร้าง อำนาจของเมืองพัทยาแล้ว จะแสดงบทบาทเป็นชนชั้นนำตามกฎหมาย สามารถใช้อำนาจ ตัดสินใจ และบริหารกิจการของเมืองพัทยาได้ ทำให้สามารถแสดงบทบาทเป็นผู้อุปถัมภ์ของ กลุ่มต่างๆ ในเมืองพัทยาก็ต่อหั้น การมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ต่อกันทำให้กลายเป็นคน กลุ่มเดียวกัน ที่จะต้องมีการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนกันในระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ โดย ทรัพยากรที่ผู้อุปถัมภ์คือกลุ่มการเมืองหลักต้องการคือ การสนับสนุนให้ได้รับชัยชนะในการ เลือกตั้ง และความร่วมมือต่างๆ เมื่อเข้ามาใช้อำนาจในโครงสร้างการบริหารของเมืองพัทยา ส่วนผู้รับอุปถัมภ์ของกลุ่มก็ต้องการผลประโยชน์อันเกิดจากอำนาจตัดสินใจของกลุ่มการเมือง หลักที่เอื้อประโยชน์แก่ตน

ดังนั้น ข้อค้นพบที่สำคัญอย่างที่สองคือ โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ของเมืองพัทยา ที่มีผู้อุปถัมภ์ คือ บ้านใหญ่ ที่สามารถให้ความช่วยเหลือกลุ่มการเมืองหลักได้ อย่างรอบด้าน และสามารถผูกขาดการได้ตำแหน่งสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่ง อัน เป็นสิ่งมีค่าที่สุดที่นักการเมืองท้องถิ่นทุกคนในเมืองพัทยาต้องการ โดยบ้านใหญ่ ถือได้ว่าเป็น ผู้ที่อยู่จุดยอดสุดของปิรามิดระบบอุปถัมภ์ (patron-clients pyramid) และผู้รับอุปถัมภ์คือ กลุ่ม การเมืองหลัก สามารถตอบแทนตำแหน่งสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่งที่ได้รับจากผู้ อุปถัมภ์โดยการให้บริการทางการเมือง โดยเฉพาะการเป็นหัวคะแนนให้ในการเมืองระดับชาติ

ได้แก่การสนับสนุนบุคคลที่บ้านใหญ่ให้การสนับสนุนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนการให้บริการด้านอื่นๆ เช่น การสนับสนุนทางเศรษฐกิจ อันเกิดจากอำนาจในการตัดสินใจ ในเมืองพัทยาที่กลุ่มการเมืองหลักได้เข้าไปใช้อำนาจนั้น จะทำให้บริการตามโอกาสที่เหมาะสม

จึงกล่าวได้ว่า ปัญหาต่างๆ ของเมืองพัทยามีสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งคือ การที่กลุ่มผู้มีอำนาจตัดสินใจมีเพียงกลุ่มเดียว และผูกขาดครองอำนาจมายาวนาน โดยขาดการตรวจสอบจากฝ่ายตรงข้าม ประกอบกับกำเนิด การแสวงหา และการรักษาอำนาจของกลุ่มเกิดจากระบบอุปถัมภ์ ซึ่งยึดถือบุคคล การตัดสินใจใดๆ คำนึงถึงความเป็นพวกพ้อง และความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าสิ่งใด การตัดสินใจในกิจการต่างๆ จึงไม่ได้ทำโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเท่ากับผลประโยชน์ของกลุ่มพวกตน เมืองพัทยาจึงมีการสะสมปัญหาจนยากที่จะแก้ไขในปัจจุบัน การแก้ไขปัญหาที่สำคัญจึงควรคำนึงถึงปัจจัยทางการเมือง ซึ่งไม่เคยมีการศึกษาใครมองถึงความสำคัญในปัจจุบันนี้ แต่กลับไปมองที่ปัจจัยทางการบริหาร หรือโครงสร้างการเมืองการบริหารมีปัญหา ซึ่งความจริงการปรับโครงสร้างบางส่วนก็มีความจำเป็น แต่หากปรับแล้วไม่สามารถเปลี่ยนกลุ่มที่ครองอำนาจการตัดสินใจ หรือไม่สามารถสร้างกลุ่มการเมืองอื่นใดมาต่อวงคูล ควบคุม และตรวจสอบการตัดสินใจของกลุ่มที่มีอำนาจได้ตัดสินใจในกิจการต่างๆ ของเมืองพัทยาได้ แนวทางการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาเมืองพัทยาย่อมไม่เปลี่ยนไปจากเดิม เพราะเป็นการใช้คนเดิมในโครงสร้างใหม่ การเปลี่ยนแปลงนั้นก็แทบจะสูญเปล่า ไม่เกิดประโยชน์สมดังเจตนารมณ์ในการเปลี่ยนแปลง และจะเกิดการแก้ปัญหาในรูปแบบเดิมคือ รูปแบบที่ใช้ไม่มีประสิทธิภาพ และต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้เหมาะสมอยู่เสมอไป

ข้อค้นพบต่างๆ จากการวิจัย สอดคล้องกับแนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

การศึกษาโครงสร้างอำนาจในชุมชนเมืองพัทยา ใช้แนวความคิดและทฤษฎีโครงสร้างอำนาจในชุมชน โดยใช้การศึกษาแบบชนชั้นนำนิยมเป็นหลัก ประกอบกับการศึกษาแบบพหุนิยม โดยการศึกษาแนวชนชั้นนำนิยมใช้วิธีการศึกษาโดยพิจารณาจากตำแหน่ง เป็นสำคัญ และพิจารณาจากชื่อเสียงประกอบ ส่วนแบบพหุนิยม? ศึกษาโดยพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเมืองพัทยา

กลุ่มคนที่อยู่ในโครงสร้างอำนาจของเมืองพัทยา หากพิจารณาจากตำแหน่งแล้ว คือ นายกเมืองพัทยา สมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่ง และสอง ปลัดเมืองพัทยา และรองปลัดเมืองพัทยา แต่ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจที่สำคัญที่สุดคือ สมาชิกกลุ่มการเมืองหลัก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มที่จะเป็นเจ้าของอำนาจ และใช้อำนาจในการบริหาร หรือคือสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่ง แต่หากพิจารณาจากชื่อเสียง จะระบุว่าคือบุคคลที่มี

ตำแหน่งในโครงสร้างเมืองพัททยา ดังที่กล่าวมาทั้งหมด โดยเฉพาะนายกเมืองพัททยา และอีกคนหนึ่งคือ กำนันเป๊าะ ซึ่งก็คือผู้อุปถัมภ์หลัก การศึกษาชนชั้นนำในเมืองพัททยาจึงได้เน้นที่สมาชิกกลุ่มการเมืองหลักเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อยู่จุดยอดสุดในการแบ่งชั้นทางสังคม เป็นชนชั้นที่ได้เปรียบชนชั้นอื่นๆ ในหลายด้าน โดยเฉพาะการได้ตำแหน่งทางการเมือง และสามารถเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจแทนส่วนรวมได้ ทั้งนี้ กลุ่มชนชั้นนำในเมืองพัททยา จะกระจุกตัวอยู่เพียงในคนกลุ่มเล็กๆ และทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองในท้องถิ่น เป็นผู้ใช้อำนาจตัดสินใจในเมืองพัททยา และประชาชนส่วนใหญ่ในเมืองพัททยาจะเป็นผู้ถูกปกครองและไร้อำนาจ

การศึกษาการกระจุกตัวของกลุ่มการเมืองหลัก หรือสมาชิกสภาเมืองพัททยา ประเภทที่หนึ่ง ที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับบ้านใหญ่ และทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ในการเมืองท้องถิ่นเมืองพัททยา ที่กลุ่มการเมืองหลักมีฐานะเป็นผู้อุปถัมภ์ และพวกพ้องเพื่อนฝูงของกลุ่มการเมืองหลักในเมืองพัททยาเป็นผู้รับอุปถัมภ์นั้น จะอธิบายโดยแนวความคิดและทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ ซึ่งจะพบว่า การเกิดกลุ่มการเมืองของเมืองพัททยาจะอาศัยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ความไว้วางใจ และความใกล้ชิดสนิทสนมกันระหว่างผู้อุปถัมภ์ได้แก่หัวหน้ากลุ่มการเมืองแต่ละกลุ่ม กับผู้รับอุปถัมภ์ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มการเมืองแต่ละกลุ่มเป็นที่ตั้ง แต่กลุ่มการเมืองหลักจะต่างจากกลุ่มการเมืองอื่นๆ คือผู้อุปถัมภ์กลุ่มจะเป็นคนนอกกลุ่มการเมืองที่มีอำนาจมากได้แก่ บ้านใหญ่ และมีสมาชิกกลุ่มการเมืองหลักเป็นผู้รับอุปถัมภ์ การรวมกลุ่มได้โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับ บ้านใหญ่ ไม่ใช่กับหัวหน้ากลุ่มการเมืองหลักเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม นายกเมืองพัททยายังเป็นหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกในกลุ่มก็ยอมรับในความเป็นผู้นำของนายกเมืองพัททยา

ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างบ้านใหญ่กับสมาชิกกลุ่มการเมืองหลัก และระหว่างหัวหน้ากลุ่มการเมืองอื่นๆ กับสมาชิกในกลุ่มเหล่านั้น จะเป็นในรูป patron-clients cluster คือ มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นส่วนตัว และไม่เป็นทางการระหว่างผู้อุปถัมภ์ และผู้รับอุปถัมภ์ แต่ในเมืองพัทยายังมีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการเมืองหลักกับผู้รับอุปถัมภ์ของกลุ่มการเมืองดังกล่าว ซึ่งหากนำมาประกอบกันแล้ว สามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์นี้ได้ว่าเป็นรูป patron-clients pyramid ซึ่งเป็นกาขยายเครือข่ายความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์ให้กว้างขวางขึ้น หมายความว่า ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการเมืองหลักกับบ้านใหญ่ จะไม่เป็นทางการ ใกล้ชิด และไว้วางใจได้มาก แต่ถ้าระหว่างบ้านใหญ่ กับผู้รับอุปถัมภ์ของกลุ่มการเมืองหลักจะเชื่อมโยงกันด้วยการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ และมีความผูกพันใกล้ชิดกันน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะเมืองพัททยาที่เป็นเมืองท่องเที่ยว มีผลประโยชน์มาก และสังคมที่พัฒนาทุนนิยมมากขึ้น ผลประโยชน์จะกลายเป็นปัจจัยหลักในการเชื่อมโยงคนให้มีปฏิสัมพันธ์กัน ดังนั้น ลักษณะระบบอุปถัมภ์จะต้องเสื่อมคลายลงและหมดไปในที่สุด

การศึกษาถึงความได้เปรียบของกลุ่มการเมืองหลักต่อกลุ่มอื่นๆ ในเมืองพัทยา จะพบว่า เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากบ้านใหญ่ ซึ่งก็คือการแข่งขันกับกลุ่มการเมืองอื่นๆ โดยอาศัยทรัพยากรทางการเมืองของคนประกอบกับของบ้านใหญ่ ทำให้สามารถครองชัยชนะได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน ซึ่งการมีทรัพยากรทางการเมืองมาก และสามารถใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้เกิดอำนาจ และสามารถชนะการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจ

นอกจากนี้ เมื่อนำผลการศึกษาที่ค้นพบมาศึกษาประกอบกับผลการศึกษาชิ้นอื่น สามารถเห็นความสอดคล้องและความแตกต่างได้ ตามประเภทของงานวิจัยกล่าวคือ

1. งานวิจัยทางด้านโครงสร้างอำนาจในชุมชน

สามารถระบุถึงชนชั้นนำในเมืองพัทยาได้จากการที่มีตำแหน่งทางการเมืองทั้งในอดีต และในปัจจุบัน ทั้งนี้ตำแหน่งในอดีตได้แก่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ประธานสภาภิบาล ครู เจ้าของที่ดิน ตำแหน่งในปัจจุบัน ได้แก่ ตำแหน่งนายกและอดีตนายกเมืองพัทยา สมาชิกและอดีตสมาชิกสภาเมืองพัทยา ปลัด รองปลัด อดีตปลัด และอดีตรองปลัดเมืองพัทยา นักธุรกิจใหญ่ๆ ของเมืองพัทยา รวมทั้งข้าราชการ เช่น ตำรวจ และนายอำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับชนชั้นนำในชุมชน หรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่นๆ ซึ่งจะเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในกิจการของชุมชนนั้นๆ หรือเป็นผู้กว้างขวางได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชน และข้าราชการกระทรวงมหาดไทยจะยังคงบทบาทเป็นชนชั้นนำในทุกชุมชนเสมอ

ผู้มีรายได้ดี หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะได้รับการสนับสนุนให้มีบทบาทเป็นผู้นำ และมักจะสามารรถเข้าสู่โครงสร้างอำนาจโดยผ่านกระบวนการทางการเมือง ซึ่งเมืองพัทยา สมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่งโดยเฉพาะในปัจจุบันส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพนักธุรกิจ มีกิจการมากมายในเมืองพัทยา ส่วนสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่สอง ส่วนหนึ่งมาจากนักธุรกิจโดยตรง ดังนั้นจึงสอดคล้องกับชนชั้นนำในท้องถิ่นอื่นๆ

การระบุตัวชนชั้นนำในเมืองพัทยา ระบุจากตำแหน่งหน้าที่ทางสถาบัน คือ ตำแหน่งในโครงสร้างอำนาจของเมืองพัทยา ซึ่งมีการกระจุกอำนาจ และมีฐานะทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางสังคมต่างจากราษฎรทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับสภาพชนชั้นนำในชุมชนอื่น

อย่างไรก็ตาม ชนชั้นนำในเมืองพัทยา นอกจากจะพิจารณาจากตำแหน่งที่เป็นทางการเมือง และการเป็นผู้มีทรัพย์สิน มีชื่อเสียง มีสถานภาพทางสังคมที่สูงแล้ว ยังมีบุคคลอีกคนหนึ่ง ที่เป็นผู้อุปถัมภ์ของชนชั้นนำในเมืองพัทยาอีกทีหนึ่ง คือบ้านใหญ่ หรือ กำนันเปาะ บุคคลดังกล่าวยอมเป็นชนชั้นนำในเมืองพัทยาด้วย แต่เป็นทางอ้อม

2. งานวิจัยด้านการเมืองท้องถิ่น

กลุ่มการเมืองของเมืองพัทยาจะรวมตัวกันโดยอาศัยความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์และระบบพรรคพวก ยึดตัวบุคคลมากกว่านโยบายของกลุ่ม เหมือนกลุ่มการเมืองในท้องถิ่นอื่นๆ แต่กลุ่มการเมืองในเมืองพัทยามีกลุ่มเดียวที่สามารถระดมอำนาจได้ และต่อเนื่อง การแข่งขันทางการเมืองมีแนวโน้มจะลดลงจนแทบไม่มีการแข่งขันกันในปัจจุบัน เพราะการที่มีผู้อุปถัมภ์ที่มีอำนาจ หรือทรัพยากรทางการเมืองมาก สามารถทำให้กลุ่มการเมืองอื่นๆ แพ้ และต้องสลายกลุ่มไปในที่สุด ซึ่งจะต่างจากท้องถิ่นอื่นๆ โดยทั่วไป ที่จะมีการแข่งขันกันเข้าสู่อำนาจ และกลุ่มการเมืองไม่มีความต่อเนื่อง รวมกันเฉพาะเมื่อมีการเลือกตั้งเท่านั้น

3. งานวิจัยด้านการเมืองการปกครองเมืองพัทยา

งานวิจัยชิ้นนี้เสนอว่า รูปแบบเมืองพัทยาในปัจจุบันเหมาะสมดีแล้ว แต่ต้องมีการปรับปรุง กล่าวคือ ไม่เห็นด้วยที่จะใช้รูปแบบเทศบาล แต่เห็นด้วยถ้าจะปรับปรุงรูปแบบให้เป็นตามที่เสนอมาครั้งล่าสุด ตามภาคผนวก ๗ ส่วนปัญหาเมืองพัทยาสถาปัตยกรรมบรรเทาได้ ถ้าศึกษาและแก้ที่พฤติกรรมชนชั้นนำ หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจในเมืองพัทยา เพราะปัญหาของเมืองพัทยาก่อเกิดจากการระดมตัวอำนาจอยู่กับกลุ่มการเมืองเพียงกลุ่มเดียวเป็นสำคัญ และเป็นรากเหง้าของปัญหาทั้งปวง อันจะสำคัญยิ่งกว่าการมองปัญหาในแง่โครงสร้างการบริหาร และจะส่งผลกระทบต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

โดยสรุป จากการศึกษาพบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ อำนาจของชุมชนเมืองพัทยามีลักษณะกระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มการเมืองหลักซึ่งเป็นกลุ่มสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่ง และการกระจุกตัวของคน และอำนาจดังกล่าว ทำให้สมาชิกในกลุ่มนั้นมีศักยภาพเป็นผู้อุปถัมภ์ของกลุ่มต่างๆ ในเมืองพัทยาได้ จึงทำให้เกิดการอุปถัมภ์ในเมืองพัทยา และมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ที่อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ความใกล้ชิด ความเป็นพวกกลุ่มเดียวกันเป็นที่ตั้ง จึงกระทบต่องานการตัดสินใจในการบริหารกิจการของเมืองพัทยา ซึ่งเป็นงานในอำนาจของกลุ่มชนชั้นนำ โดยเฉพาะกลุ่มสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่ง ที่ย่อมมีตัดสินใจในทางเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มพวกพ้องของตน ตามความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่มีต่อกัน

แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มการเมืองหลัก หรือกลุ่มสมาชิกสภาเมืองพัทยามีกำเนิดมาจากความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับบ้านใหญ่ ซึ่งก็คือกำเนิดจากบ้านใหญ่เป็นตัวกลางในการรวมและประสานกลุ่ม ซึ่งเป็นระบบอุปถัมภ์จากภายนอกเมืองพัทยา แต่ส่งผลให้กลุ่มการเมืองหลักสามารถสร้างระบบอุปถัมภ์ในเมืองพัทยาได้

เพื่อความเข้าใจเนื้อหาโดยรวมของงานวิจัยชิ้นนี้โดยย่อ จึงอาจกล่าวเนื้อหาได้ดังต่อไปนี้

โดยปกติการเกิดกลุ่มในสังคมไทยจะมีลักษณะความสัมพันธ์ในเชิงอุปถัมภ์ เพราะเป็นระบบคุณค่า ความคิด และความเชื่อของสังคมไทย ซึ่งรวมถึงการรวมกลุ่มทางการเมืองก็จะมีลักษณะเชิงอุปถัมภ์นี้ ดังนั้นกลุ่มการเมืองหลักของเมืองพัทยาจึงมีความสัมพันธ์แบบไม่เท่าเทียมกันกับบ้านใหญ่ เพราะทรัพยากรทางการเมืองของบ้านใหญ่สามารถทำให้ความต้องการของกลุ่มการเมืองหลักประสบความสำเร็จ คือได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งของท้องถิ่นเมืองพัทยา ซึ่งหากบ้านใหญ่สนับสนุนกลุ่มใด กลุ่มนั้นย่อมจะชนะการเลือกตั้ง กลุ่มการเมืองหลักจึงต้องอาศัยการอุปถัมภ์จากบ้านใหญ่เท่านั้น จึงจะได้มาซึ่งชัยชนะที่ต้องการ และการที่บ้านใหญ่ให้การสนับสนุนนี้กับกลุ่มการเมืองหลักก็ต้องการความช่วยเหลือจากกลุ่มดังกล่าว โดยการใช้สมาชิกในกลุ่มการเมืองหลัก และผู้รับอุปถัมภ์ของกลุ่มการเมืองหลักเป็นฐานเสียงส่วนหนึ่งที่ทำให้คนที่บ้านใหญ่สนับสนุนในการเลือกตั้งระดับชาติ หรือการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้รับการเลือกตั้งต่อไป ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านใหญ่ และกลุ่มการเมืองหลักมีพื้นฐานจากความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นสำคัญ โดยสังเกตจากการไปมาหาสู่กันคบหาช่วยเหลือกันมานาน และทำอย่างต่อเนื่อง และจากสภาพสังคมในขณะเริ่มแรกที่จัดตั้งเมืองพัทยา ยังเป็นสังคมชนบทหรือสังคมเกษตรกรรม คนมีความไม่แน่ใจในสภาพแวดล้อม ต้องการความมั่นคงทางกายและจิตใจ จึงต้องการพึ่งพิงบุคคลที่สามารถพึ่งพาอาศัยได้ จาก การที่ต้องการความมั่นคง และก้าวหน้า ประกอบกับมีโครงสร้างสังคมที่หลวม อันเป็นลักษณะของกลุ่มที่พบเห็นได้ในสังคมชนบทไทยโดยทั่วไป ทำให้การเข้ามาครอบงำเมืองพัทยายของบ้านใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ความมั่นคง และความปลอดภัย หรือสามารถดูแลให้ความช่วยเหลือผู้ที่มาขอรับการอุปถัมภ์ได้อย่างรอบคอบทำได้ง่าย

ลักษณะการช่วยเหลือดังกล่าวเป็นเหมือนกับการสนับสนุนของบ้านใหญ่ ต่อบุคคลบางคนให้มาอยู่ในกลุ่มการเมืองหลักที่บ้านใหญ่ ให้การสนับสนุน นักการเมืองเหล่านี้ไม่มีความมั่นใจในการแข่งขัน และเชื่อว่าถ้าพึ่งพาทรัพยากรทางการเมืองของบ้านใหญ่จะสามารถชนะการเลือกตั้งได้ และก็เป็นเช่นนั้นจริงๆ คือการสนับสนุนของบ้านใหญ่มีผลต่อชัยชนะในการเมืองระดับท้องถิ่นมาก บ้านใหญ่จึงสามารถสร้างเสริมอำนาจได้มากขึ้น และกลายเป็นผู้อุปถัมภ์ของกลุ่มการเมืองหลัก เพราะสามารถครอบครองสิ่งที่นักการเมืองท้องถิ่นทุกคนต้องการ ซึ่งก็คือการได้รับเลือกตั้ง แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกสนับสนุนนักการเมืองคนใดของบ้านใหญ่ นักการเมืองคนนั้นย่อมต้องเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่มีศักยภาพที่จะสามารถชนะการเลือกตั้งได้ เช่นเป็นผู้มีชื่อเสียงเป็นที่เคารพยกย่องจากคนในชุมชน เป็นผู้มีเงินหรือมีทรัพย์สินกิจการใหญ่โต เป็นผู้มีพวกพ้องมาก เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความรู้ความ

สามารถ มีทักษะในการพูดการทำงาน มีประสบการณ์ในทางการเมืองสูง เป็นต้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวก็คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีทรัพยากรทางการเมืองในท้องถิ่น แต่เพื่อที่จะได้รับชัยชนะจะต้องแข่งขันกับบุคคลที่มีศักยภาพดังกล่าวหลายคน จึงจำเป็นต้องพึ่งพาและรับการสนับสนุนจากบ้านใหญ่ โดยอาศัยทรัพยากรทางการเมืองต่างๆ ที่บ้านใหญ่ มีช่วยให้ได้รับชัยชนะเหนือคู่แข่งทางการเมืองคนอื่นๆ ดังจะพบได้จากสมาชิกสภาเมืองพัทยาในสมัยแรกๆ คือช่วงเลือกตั้ง 3 ครั้งแรก คือช่วงปี 2524-2532 สมาชิกในกลุ่มการเมืองหลักจะเป็นอดีตประธานสภาภิบาลนาเกลือ อดีตผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่ เจ้าที่ดินขนาดใหญ่ในเมืองพัทยา และนักธุรกิจตระกูลเก่าและใหญ่ของเมืองพัทยา (ดังที่ปรากฏในตารางที่ 1 และ 2) และบ้านใหญ่ก็จะสนับสนุนเพราะบุคคลดังกล่าวมีโอกาสที่จะชนะการเลือกตั้งได้ถ้านำมาประกอบกับทรัพยากรทางการเมืองที่บ้านใหญ่มี และคนกลุ่มดังกล่าวย่อมมีศักยภาพในการเป็นฐานคะแนนเสียง หรือเป็นหัวคะแนนที่มีคุณภาพในการแข่งขันระดับชาติ และนอกจากการสนับสนุนทางการเมืองที่บ้านใหญ่ ต้องการจากกลุ่มการเมืองดังกล่าวแล้ว การช่วยเหลือในการประกอบธุรกิจหรือกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับเมืองพัทยายังเป็นผลพลอยได้ที่กลุ่มผู้รับอุปถัมภ์ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกให้ อันเป็นส่วนหนึ่งของการตอบแทนการสนับสนุนของบ้านใหญ่

อย่างไรก็ตาม ลักษณะของสมาชิกกลุ่มการเมืองหลักอาจเปลี่ยนไป กล่าวคือในระยะแรกที่เป็นอดีตประธานสภาภิบาล ผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่ เจ้าของที่ดิน แต่ในระยะหลักจะเป็นนักธุรกิจมากขึ้น โดยเฉพาะนักธุรกิจโรงแรม เนื่องจากว่านักธุรกิจมีเงิน มีทรัพย์สิน มีลูกน้องซึ่งเป็นพนักงานในธุรกิจต่างๆ มาก และสิ่งเหล่านี้ถือเป็นทรัพยากรทางการเมืองที่สำคัญในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจจะมีจำนวนมากที่สามารถเข้ามาเป็นชนชั้นนำทางการเมืองได้ ดังที่พบในงานวิจัยมากมายดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ซึ่งก็เปลี่ยนไปตามสภาพสังคมที่จากการเป็นสังคมชนบท หรือสังคมศักดินา ผู้กว้างขวางหรือได้รับการยกย่องจากสังคมจึงได้แก่เจ้าของที่ดิน หรือครูบาอาจารย์ กลายมาเป็นสังคมทุนนิยมที่ชื่นชมคนมีฐานะร่ำรวย หรือคนมีอำนาจทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเมืองพัทยาที่เป็นเมืองท่องเที่ยว และมีโรงแรมมากเป็นอันดับสองของประเทศรองจากกรุงเทพฯ และธุรกิจโรงแรมก็มีขนาดใหญ่มากในเมืองพัทยา นักการเมืองในช่วงหลักๆ (ปี 2536-ปัจจุบัน) จึงมักเป็นนักธุรกิจ โดยเฉพาะนักธุรกิจโรงแรม (ดังที่ปรากฏในภาคผนวก ฉ-ง) แต่สิ่งที่เหมือนเดิมคือการได้รับการสนับสนุนจากบ้านใหญ่น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญในการได้รับการเลือกตั้ง และกลุ่มที่ครองอำนาจในเมืองพัทยายังคงเป็นคนกลุ่มเดิมคือกลุ่มการเมืองหลัก

การสนับสนุนของบ้านใหญ่ที่เป็นการเสริมทรัพยากรทางการเมืองที่กลุ่มการเมืองท้องถิ่นมีอยู่นั้น สามารถทำให้นักการเมืองผู้นั้นชนะการเลือกตั้งได้ โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์ และจากตารางที่ 1 ซึ่งเปรียบเทียบให้เห็นแล้วว่า นักการเมืองท้องถิ่นคนใดที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มการเมืองหลักแทบจะไม่สามารถชนะการเลือกตั้งได้เลย และในทำนองเดียวกัน ถ้า นักการเมืองท้องถิ่นคนใดออกจากกลุ่มการเมืองหลักไปแล้ว แทบจะกล่าวได้ว่า จะไม่สามารถชนะการเลือกตั้งอีกเช่นเดียวกัน โดยมีกรณียกเว้นเพียงกรณีเดียวในปี 2540 ดังที่อธิบายไปแล้ว ซึ่งนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการผูกขาดการได้รับเลือกตั้งของบ้านใหญ่แล้ว ยังแสดงถึงความต่อเนื่องยาวนานในกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนให้อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจตัดสินใจ กำหนดแนวทางความเป็นไปของเมืองพัทยา ซึ่งก็คือการต่อเนื่องในการครองอำนาจ การตัดสินใจ และอำนาจทางการเมืองนั้นเอง และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สภาพการเมืองของเมืองพัทยามีลักษณะกระจุกตัวของอำนาจ

ความเป็นกลุ่มเดียวกันไม่เพียงแต่ปรากฏในกลุ่มการเมืองหลักที่สามารถได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังเป็นกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มที่มีอำนาจทางการเมืองบริหารได้แก่ ปลัดเมืองพัทยาและรองปลัดเมืองพัทยาด้วย และในกลุ่มสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่สอง (ประกอบด้วยสายอาชีพและสายข้าราชการ)

ความเป็นกลุ่มเดียวกันระหว่างกลุ่มการเมืองหลักกับกลุ่มฝ่ายบริหาร ซึ่งคือ ปลัดเมืองพัทยาและรองปลัดเมืองพัทยา สามารถวิเคราะห์ได้จากบทสัมภาษณ์ นอกจากนั้นยังสามารถศึกษาจากการที่บางคนที่เป็นฝ่ายบริหารในอดีตเคยเป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่ง มาก่อน และตามพระราชบัญญัติเมืองพัทยาที่กำหนดให้นายกเมืองพัทยาเป็นผู้เสนอชื่อบุคคล 2-3 คนให้สภาเมืองพัทยาเลือก และนายกเป็นคู่สัญญาว่าจ้าง ดังนั้นที่มาของปลัดเมืองพัทยาจึงผูกพันกับนายกเมืองพัทยา ซึ่งเป็นหัวหน้าหรือแกนนำกลุ่มการเมืองหลัก และการจะเป็นปลัดเมืองพัทยาได้ในทางปฏิบัติแล้วต้องได้รับความยินยอมหรือเห็นชอบจากบ้านใหญ่ ดังนั้นจึงเป็นคนกลุ่มเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม นายกเมืองพัทยาและปลัดเมืองพัทยาจะมีปัญหากันเสมอ ดังที่ปรากฏว่า นายกเมืองพัทยามักจะเปลี่ยนตัวปลัดเมืองพัทยาบ่อยครั้ง อันเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารกิจการเมืองพัทยา ทั้งนี้ เป็นเพราะเมืองพัทยามีผลประโยชน์มาก ปลัดเมืองพัทยาเป็นผู้บริหาร แต่นายกเมืองต้องรับผิดชอบต่อประชาชน เวลानายกเมืองพัทยาสั่งให้ปลัดเมืองพัทยาทำงานในบางครั้งปลัดเมืองพัทยาไม่ยอมทำตาม นายกเมืองพัทยาจึงเลิกจ้างและหาปลัดเมืองพัทยาคนใหม่

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการเมืองหลักกับสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่สอง จะมีส่วนหนึ่งของสมาชิกกลุ่มการเมืองหลักที่เป็นหรือเคยเป็นคนในกลุ่มการเมืองหลักมาก่อน และตามหลักการในการสรรหาสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่สอง สายอาชีพ จะคัด

สรรจากบุคคลที่เป็นนักธุรกิจขนาดใหญ่ เพราะเป็นธุรกิจที่สำคัญต่อเมืองพัทยา บุคคลที่ได้รับเลือกทั้งในอดีตและปัจจุบันจึงเป็นชนชั้นนำทางเศรษฐกิจของเมืองพัทยา ส่วนในสายข้าราชการ จะไม่ได้เป็นบุคคลที่ต่อเนื่อง เพราะเมื่อใดที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองนั้นแล้ว ก็จะสิ้นสภาพสมาชิกสภาเมืองพัทยาไปทันที บุคคลดังกล่าวนี้จึงไม่ได้มีบทบาทต่อเมืองพัทยาเท่าที่ควร เพราะไม่มีความต่อเนื่องของบุคคล แต่มีความต่อเนื่องในตำแหน่งราชการ เพราะเจตนาในการแต่งตั้งคนกลุ่มนี้ก็เพื่อความสะดวกในการติดต่อหรือขอความร่วมมือจากข้าราชการส่วนภูมิภาคเพื่อกิจการเมืองพัทยาจะได้สามารถได้รับการแก้ไขได้สะดวกรวดเร็ว เจตนาในการแต่งตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่สองจึงต้องการให้มาเป็นที่ปรึกษา และมีส่วนช่วยเหลือร่วมมือกับบุคคลากรของเมืองพัทยาในการดำเนินกิจการของเมืองพัทยา ดังนั้นสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่สองนี้แม้ว่าในการเป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาจะไม่ได้มาจากการเป็นกลุ่มที่ได้รับสนับสนุนจากบ้านใหญ่ แต่ก็ยังมีความสัมพันธ์ที่ไม่ขัดแย้งกับกลุ่มการเมืองหลัก (ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 4) และบุคคลในกลุ่มสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่สองเองก็มีความต่อเนื่องและวนเวียนในคนกลุ่มเดิมๆ เช่นกัน (โปรดดูตารางที่ 2) บุคคลดังกล่าวถือได้ว่าเป็นชนชั้นนำในเมืองพัทยา ดังนั้นกลุ่มชนชั้นนำในเมืองพัทยาจึงเป็นกลุ่มที่ครองอำนาจ เป็นคนกลุ่มเล็ก กลุ่มเดิม และกลุ่มเดียวกัน ที่มีความต่อเนื่องยาวนาน และเป็นกลุ่มผู้ปกครอง ส่วนคนกลุ่มใหญ่ในเมืองพัทยาซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่ไร้อำนาจ อันจะสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างอำนาจในแนวชนชั้นนำนิยม ดังนั้นชนชั้นนำในเมืองพัทยาจึงประกอบด้วยชนชั้นนำทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยที่ชนชั้นนำทางการเมืองคือกลุ่มชนชั้นนำที่สำคัญที่สุดในเมืองพัทยา คนที่อยู่ในกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง จะเป็นชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ และเป็นชนชั้นนำทางสังคมด้วย แต่คนที่อยู่ในชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ และสังคม อาจไม่ได้อยู่ในกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองก็ได้ ทั้งนี้เพราะว่า กลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองจะประกอบด้วยผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี หรือเป็นคนร่ำรวย และการเป็นคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีทำให้สามารถเข้าสู่อำนาจทางการเมืองได้ง่าย และถือว่าเป็นทรัพยากรทางการเมืองที่สำคัญที่สุดในการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง แต่กลุ่มคนที่อยู่ในชนชั้นนำทางเศรษฐกิจบางคนไม่ได้เข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยตรง แต่จะสนับสนุนทางการเมืองแก่กลุ่มการเมืองหลัก หรือบางคนไม่สนับสนุนแต่ก็ให้ความร่วมมือกับกลุ่มการเมืองหลักในการทำงาน กลุ่มชนชั้นนำทางเศรษฐกิจในเมืองพัทยามีลักษณะกระจุกตัวของกลุ่มเช่นกัน ดังเช่นจะพบว่า กลุ่มที่ครองอำนาจจะกระจุกในกลุ่มตระกูลบางตระกูล เป็นต้น นอกจากนี้การเป็นชนชั้นนำทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ย่อมทำให้เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม เพราะการที่มีทรัพยากรทางการเมืองมาก ได้แก่การมีลูกน้อง เพื่อนฝูงมาก การมีเงินมาก การมีธุรกิจมาก การมีความรู้ความสามารถมาก ฯลฯ ทำให้เป็นผู้ที่กว้างขวาง และเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในเมืองพัทยา และเป็นที่ยกย่องเพราะสามารถจะตอบสนองความต้องการของผู้คนโดยส่วนใหญ่ได้ ส่วนบุคคลที่เป็นชนชั้นนำทางสังคมอื่นๆ ได้แก่ครู อาจารย์ พระ แพทย์

เป็นต้น ก็ไม่สามารถเข้าสู่การเมืองได้เพราะการเข้าสู่การเมืองในปัจจุบัน ฐานอำนาจทางเศรษฐกิจหรือเงินถือเป็นสิ่งสำคัญ จากอาชีพของคนกลุ่มดังกล่าวจึงไม่เอื้อในการเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มการเมืองหลัก จึงมักไม่ได้เป็นชนชั้นนำทางการเมืองในปัจจุบัน แต่ถ้าในอดีตที่สังคมยังไม่มีลักษณะทุนนิยมเท่ากับปัจจุบัน ชนชั้นนำทางสังคมจะเป็นชนชั้นนำทางการเมืองได้ ส่วนข้าราชการที่เป็นตัวแทนจากส่วนกลางซึ่งถือได้ว่าเป็นชนชั้นนำทางสังคมเช่นกัน ก็ได้เข้ามาสู่การเมืองโดยตำแหน่ง (ลักษณะชนชั้นนำในสังคมได้มีงานวิจัยหลายชิ้นได้ทำการสำรวจไว้ในทำนองเดียวกัน ดังที่ได้สำรวจไว้ในบทที่ 2 จึงสรุปได้ว่า ชนชั้นนำในเมืองพัทยาที่สำคัญคือ ชนชั้นนำทางการเมือง โดยเฉพาะที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่ง ซึ่งก็คือกลุ่มผู้รับอุปถัมภ์จากบ้านใหญ่)

ลักษณะการเป็นกลุ่มเดียวกันของกลุ่มชนชั้นนำของเมืองพัทยา ยังครอบคลุมถึงการเป็นกลุ่มเดียวกันกับชนชั้นนำระดับจังหวัดและระดับประเทศ ซึ่งสามารถสังเกตให้เห็นได้อย่างง่าย ๆ จากอดีตสมาชิกกลุ่มการเมืองหลักมีบางส่วนได้ไปเป็นนักการเมืองระดับชาติ ได้แก่ สมาชิกสภาเมืองพัทยา หรือระดับจังหวัด ได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัดชลบุรี และคนเหล่านี้ต่างก็ได้รับการสนับสนุนทางการเมืองจากบ้านใหญ่เช่นเดียวกับสมาชิกกลุ่มการเมืองหลัก

นอกจากนี้สมาชิกในกลุ่มการเมืองหลักเองย่อมมีกลุ่มผู้สนับสนุนซึ่งเป็นผู้รับอุปถัมภ์ของกลุ่มการเมืองหลักอีกเช่นกัน ซึ่งส่วนใหญ่คือกลุ่มผลประโยชน์ในเมืองพัทยา เพราะสมาชิกในกลุ่มการเมืองนั้นเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในกิจการของเมืองพัทยาย่อมต้องมีกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ และกลุ่มคนดังกล่าวย่อมต้องการเข้าไปมีส่วนทำให้การตัดสินใจใดๆ เกิดประโยชน์กับกลุ่มของตน การสนับสนุนสมาชิกกลุ่มการเมืองหลักจึงมีความจำเป็นเพราะเมื่อไปสนับสนุนจะทำให้มีความสัมพันธ์กัน และเกิดความเป็นกลุ่มพวกเดียวกันกับกลุ่มที่มีอำนาจตัดสินใจ ดังนั้นเมื่อจะมีการตัดสินใจใดๆ ที่กระทบกลุ่มผลประโยชน์ที่เคยสนับสนุนกลุ่มที่มีอำนาจตัดสินใจ ก็จะได้รับผลกระทบในแง่บวก หรือได้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการตัดสินใจนั้น เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มที่สนับสนุนโดยตรง ดังเช่นการเป็นคณะกรรมการวิสามัญต่างๆ ของกลุ่มผู้รับอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถทำให้กลุ่มผลประโยชน์นั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยตรง

ความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ที่ทำให้คนมีความเป็นพวกเดียวกันและช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม คำนึงถึงประโยชน์ของพรรคพวกของตนก่อนสิ่งอื่น ประกอบกับการที่เป็นกลุ่มชนชั้นนำในเมืองพัทยาซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจด้วย และการที่สภาเมืองพัทยามีสมาชิกที่เป็นคนกลุ่มเดียวกัน หรือถ้าไม่ใช่กลุ่มเดียวกันแต่ก็ไม่ใช่กลุ่มตรงข้าม เพราะไม่มีความขัดแย้งกัน การเมืองของเมืองพัทยาที่ไม่มีฝ่ายตรงข้าม ไม่มีฝ่านค้านในสภาเมืองพัทยา จึงขาดการควบคุมตรวจสอบอย่างชัดเจน ดังนั้นการตัดสินใจใดๆ ในสภาเมืองพัทยาที่

จะเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มหรือพรรคพวกของกลุ่มการเมืองหลัก จึงสามารถทำได้โดยสะดวก ซึ่งจะปรากฏความเป็นพวกกลุ่มเดียวกันในกิจกรรมที่อาศัยการตัดสินใจในการบริหาร ดังที่ได้ยกตัวอย่างไว้ในเรื่องของโครงการทำถนน หรือโครงการทำปอป่าบัดน้ำเสีย ซึ่งปรากฏความสัมพันธ์ระหว่างนักธุรกิจที่ประมูลรับเหมาโครงการได้กับสมาชิกของกลุ่มการเมืองหลัก ซึ่งสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันได้ว่าเป็นคนกลุ่มเดียวกัน ดังที่ได้อธิบายไว้แล้ว

แต่อย่างไรก็ตาม การที่กลุ่มชนชั้นนำในเมืองพัทลุงมีลักษณะของการกระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มทั้งในชนชั้นนำทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้นการที่นักธุรกิจในเมืองพัทลุงจะเกี่ยวพันกับนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นคนในกลุ่มชนชั้นนำทางเศรษฐกิจมาก่อนย่อมเป็นไปได้ และโดยปกติการที่นักธุรกิจสนใจที่จะเข้าสู่อำนาจทางการเมืองเป็นเพราะว่าตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมในการตัดสินใจของนักการเมืองว่าสามารถจะเอื้อประโยชน์ต่อความเจริญก้าวหน้าทางธุรกิจได้ การเมืองและเศรษฐกิจเป็นสิ่งเกี่ยวพันกัน ดังจะพบว่าการเมืองอำนาจทางการเมืองสามารถทำให้ธุรกิจดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เพราะการเมืองอำนาจทางการเมืองคือการมีทรัพยากรทางการเมืองอย่างหนึ่ง กล่าวคือมีอำนาจรัฐ ซึ่งการเมืองอำนาจรัฐหมายถึงการมีเงิน มีบุคลากร และมีอำนาจหน้าที่ตามมา หากใช้ทรัพยากรของอำนาจรัฐในการส่งเสริมหรือเกื้อหนุนธุรกิจของตนได้จะเป็นการประหยัดทรัพยากรของกลุ่มคน และเป็นการสร้างเสริมความเหนือกว่ากลุ่มอื่นๆ ที่ไม่มีอำนาจรัฐสนับสนุน

โดยสรุป การกระจุกตัวของอำนาจอยู่เฉพาะกลุ่มในเมืองพัทลุง ซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นนำ และเป็นกลุ่มที่ครองอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารกิจการของเมืองพัทลุงด้วยนั้น เป็นเพราะการอุปถัมภ์จากบ้านใหญ่เป็นสำคัญ การที่บ้านใหญ่มีทรัพยากรทางการเมืองมากกว่านักการเมืองท้องถิ่นเมืองพัทลุง ไม่ว่าจะเป็นการเป็นผู้มีทรัพย์สินมากมาย การเป็นผู้มีฐานอำนาจทางการเมืองที่ยาวนานและมั่นคงในระดับประเทศ การเป็นผู้มีประสบการณ์ทางธุรกิจและการเมืองสูง การมีพรรคพวกลูกน้องเพื่อนฝูงมาก การเป็นผู้อุปถัมภ์คนมากมาย การเป็นที่ยอมรับและชื่นชมของคนในพื้นที่ (ดังที่ได้อธิบายในส่วนของทรัพยากรทางการเมืองของก้านันเปาะแล้ว) สิ่งเหล่านี้บ้านใหญ่มีการสร้างสมมานานจนกระทั่งเป็นที่ประจักษ์ครอบคลุมไปทั่วจังหวัดชลบุรี และจนกระทั่งได้สมญานามว่าเป็นเจ้าพ่อภาคตะวันออก ดังนั้นการจะสนับสนุนกลุ่มการเมืองใดๆ ในเมืองพัทลุงจึงสามารถทำได้โดยมีประสิทธิภาพ และสามารถสนับสนุนได้อย่างต่อเนื่อง แต่สิ่งที่บ้านใหญ่ต้องการคือ เป้าหมายทางการเมืองคือการเมืองในระดับชาติ และเป้าหมายทางธุรกิจในระดับรอง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากลุ่มชนชั้นนำในชุมชนเมืองพัทยา เราพอจะทราบหรือระบุได้จากชนชั้นนำทางตำแหน่ง โดยเฉพาะชนชั้นนำทางการเมือง ซึ่งบุคคลดังกล่าวได้แก่ นายกเมืองพัทยา ปลัดเมืองพัทยา รองปลัดเมืองพัทยา สมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่ง และประเภทที่สอง และจากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารต่างๆ เช่นหนังสือพิมพ์ วารสาร จดสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ ฯลฯ จึงทราบว่า ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งครอบคลุมถึงเมืองพัทยาดังนั้น มี "เจ้าพ่อ" ซึ่งได้รับสมญานามว่า "เจ้าพ่อภาคตะวันออก" ซึ่งก็คือ กำนัน "เปี๊ยะ" หรือนายสมชาย คุณปลื้ม นายกเทศมนตรีตำบลแสนสุข ในปัจจุบัน ซึ่งมีอำนาจกระจายทั่วจังหวัดชลบุรี มีกิจการธุรกิจมากมายทั่วภาคตะวันออก และเป็นผู้อยู่เบื้องหลังนักการเมืองระดับชาติมานาน โดยในปัจจุบัน มีนักการเมืองระดับชาติที่เจ้าพ่อคนดังกล่าวให้การสนับสนุนอยู่ถึง 7 คน ซึ่งได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้ง 7 คนของจังหวัดชลบุรี ฐานเสียงทางด้านการเมืองของเขาจึงครอบคลุมทั่วจังหวัดชลบุรี ซึ่งก็รวมถึงเมืองพัทยา อันเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งในจังหวัดชลบุรีด้วยความสัมพันธ์ระหว่างกำนันเปี๊ยะในฐานะผู้สนับสนุนนักการเมืองไม่เพียงแต่ในระดับชาติ แต่รวมถึงนักการเมืองในระดับท้องถิ่นด้วย เพราะการเมืองท้องถิ่นก็คือฐานของการเมืองในระดับชาติ การที่กลุ่มที่กำนันสนับสนุนสามารถชนะการเลือกตั้งในระดับชาติได้ก็หมายความว่าหัวหน้าคณะหรือฐานคะแนนในแต่ละหน่วยการปกครองท้องถิ่นกำนันต้องสามารถควบคุมได้ด้วยการที่นักการเมืองท้องถิ่นนั้นที่ได้ชัยชนะในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาเพราะการสนับสนุนของบ้านใหญ่ หรือกำนันเปี๊ยะ จึงเป็นเรื่องปกติที่จะเกิดขึ้นกับรูปการปกครองท้องถิ่นเมืองพัทยา ซึ่งน่าจะเกิดขึ้นกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆ ในจังหวัดชลบุรีด้วย การแทรกแซงการเมืองท้องถิ่นของกำนันจึงเป็นเพราะเป้าหมายในการเมืองระดับชาติเป็นสำคัญ และความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ก็ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น โดยที่ในเวลาที่มีการแข่งขันในระดับท้องถิ่น กำนันก็จะให้การสนับสนุนกลุ่มการเมืองหนึ่งเพื่อที่จะให้ได้รับชัยชนะ ได้เข้าไปมีอำนาจตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่น แต่เมื่อพอถึงระดับชาติ กลุ่มการเมืองท้องถิ่นเหล่านี้ก็ต้องตอบแทนโดยการสนับสนุนบุคคลที่บ้านใหญ่สนับสนุนให้ได้รับเลือกตั้งหรือได้ชัยชนะในการเลือกตั้งด้วย และประโยชน์ในทางธุรกิจเป็นผลพลอยได้ที่กลุ่มผู้รับอุปถัมภ์ในท้องถิ่นเมื่อได้อำนาจตัดสินใจแล้วต้องทำให้สอดคล้องกับประโยชน์ของผู้อุปถัมภ์หรือกับสมาชิกในกลุ่มการเมืองหลัก

ในการสนับสนุนบุคคลใดให้เข้ามาอยู่ในกลุ่มการเมืองหลักบ้านใหญ่จะเลือกสนับสนุนบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นชนชั้นนำในท้องถิ่น เพราะการสนับสนุนบุคคลดังกล่าวจะสามารถช่วยเหลือบ้านใหญ่ในกิจกรรมระดับชาติได้ เพราะสิ่งที่บ้านใหญ่ต้องการคือทรัพยากรทางการเมืองของกลุ่มผู้รับอุปถัมภ์ของบ้านใหญ่ในระดับท้องถิ่น และทรัพยากรทางการเมือง

ของผู้รับการอุปถัมภ์ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นด้วย ลักษณะดังกล่าวคือการแลกเปลี่ยนในความสัมพันธ์แบบไม่เท่าเทียมระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์นั่นเอง โดยสิ่งที่บ้านใหญ่ต้องการจากผู้รับอุปถัมภ์ในท้องถิ่นเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มคนที่บ้านใหญ่สนับสนุนได้ชัยชนะในการเลือกตั้งในระดับประเทศ และจะมีโอกาสในการเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจในกิจการต่างๆ ในระดับประเทศต่อไป ซึ่งจะย้อนกลับมาสู่ประโยชน์ทางธุรกิจเป็นการเพิ่มทรัพยากรทางการเมืองของบ้านใหญ่อีกต่อหนึ่ง แต่สิ่งที่นักการเมืองท้องถิ่นต้องการคือการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเข้าไปเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่น ถ้าเป็นท้องถิ่นเมืองพัทยา ก็คือการได้เป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่ง ซึ่งผู้ได้ตำแหน่งก็จะเป็นการสร้างเสริมทรัพยากรทางการเมืองของเขาเองด้วย เพราะการมีตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นทางการถือได้ว่าเป็นทรัพยากรทางการเมือง ส่วนผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นผลพลอยได้จากการที่มีอำนาจทางการเมืองแล้ว

สภาพดังกล่าวเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป แต่ไม่ได้เคยมีใครระบุหรือบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และการที่ผลจากความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ทำให้เกิดกลุ่มพรรคพวก เกิดการแสวงหาหรือกระทำการใดๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มพวกพ้อง ย่อมแสดงออกอย่างเป็นนัยว่า เกิดการกระทำที่ไม่ยุติธรรมขึ้นในการใช้อำนาจรัฐ การจะหาข้อมูลในการนำเสนอถึงความไม่เป็นพวกเป็นกลุ่มเดียวกันจนกระทั่งกระทบต่อปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจที่เกื้อหนุนบุคคลเพียงบางกลุ่ม หรือมีการตัดสินใจใดๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลบางคน จึงทำได้ยากมาก ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถทำได้แค่เสนอให้เห็นอย่างมีนัยสำคัญว่า กลุ่มคนที่ติดต่อกับเมืองพัทยาในฐานะผู้มีส่วนได้เสียกับเมืองพัทยา เช่นการเป็นผู้รับเหมาประมูลโครงการต่างๆ ของเมืองพัทยา กับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ในฐานะบุคคลกลุ่มเดียวกัน เพราะเป็นพวกพ้อง เพื่อนฝูงกัน หรือเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ต่อกัน การจะศึกษาต่อไปว่า ผลจากการดำเนินการเมื่อได้รับการประมูลไปแล้วออกมาติดตรงตามความต้องการมากเพียงใด หรือการจะศึกษาลงไปถึงเบื้องลึกของสาเหตุที่ชนะการประมูล หรือสาเหตุที่สามารถประมูลในราคาที่ต่ำกว่าคนอื่นได้เป็นเพราะเหตุใดนั้น ไม่สามารถทำได้ เพราะเป็นสิ่งที่อ่อนไหว ไม่มีใครต้องการตอบและจะไม่สามารถศึกษาได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนการศึกษาจากเอกสารย่อมไม่มีเอกสารใดที่จะระบุไว้ ผู้วิจัยได้พยายามศึกษาจากเอกสารเท่าที่มีที่จะสามารถหาได้ เช่นในเอกสารการเบิกจ่ายงบประมาณ เอกสารการประเมินงาน เอกสารแผนการใช้จ่ายงบประมาณต่างๆ ข้อมูลเหล่านี้ล้วนเป็นข้อมูลที่มีไว้เพื่อเผยแพร่ จึงไม่ได้ลงรายละเอียดใดๆ ไว้ที่พอจะสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ และเมื่อสอบถามถึงข้อมูลที่น่าจะนำมาวิเคราะห์ได้ เช่น ขอบุโบบประเมินงานที่มีรายละเอียดมากกว่าการบอกว่า "ผลการประเมินงานผ่าน" ไม่สามารถให้ได้โดยอ้างว่าเป็นเอกสารทางราชการไม่เปิดเผย จะเปิดเผยได้เฉพาะเป็นคำสั่งจากส่วนกลางมาว่าต้องการเป็นต้น ดังนั้นจึงแสดงได้แต่ความสัมพันธ์ในการกระจุกตัวของอำนาจอยู่

เฉพาะกลุ่ม กับการตัดสินใจในการบริหารที่จำเป็นการเชื่อมกลุ่มพวกเดียวกันกับสมาชิกในกลุ่มการเมืองหลัก ซึ่งได้จากบทสัมภาษณ์ของผู้มีอำนาจหน้าที่ และเอกสารบางอย่างที่สามารถชี้ให้เห็นความเกี่ยวข้องกันได้

อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยชิ้นนี้ซึ่งตระหนักอยู่ก่อนแล้วว่า จะไม่สามารถหาข้อมูลเอกสารได้มากนักในการนำมาประกอบการศึกษา จึงได้พยายามหาข้อมูลเอกสารแวดล้อมและอาศัยการสัมภาษณ์จากบุคคลหลายกลุ่มหลายฝ่าย ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ ทั้งที่เป็นฝ่ายบ้านใหญ่และฝ่ายตรงข้าม ผู้สนใจการเมืองท้องถิ่นของเมืองพัทยาทั่วไป รวมทั้งข้าราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับเมืองพัทยาโดยตรง ซึ่งต่างก็เห็นตรงกันถึงการผูกขาดอำนาจอยู่เฉพาะกลุ่ม และกลุ่มการเมืองมีกลุ่มเดียวและเป็นพวกเดียวกัน และกลุ่มชนชั้นนำในเมืองพัทยามีกลุ่มเล็กๆ กลุ่มเดียวที่ครอบครองทั้งอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจะเป็นกลุ่มผู้ปกครอง ปกครองคนส่วนใหญ่ในชุมชนตั้งที่ได้ศึกษาไปแล้ว และเมื่อนำมาประกอบกับตรรกะของระบบอุปถัมภ์ที่หัวใจคือการเป็นคนกลุ่มเดียวกัน ช่วยเหลือกันในกลุ่มคนนั้น และมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์อย่างไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ ประกอบกับข้อมูลที่แสดงความเกี่ยวข้องกันหรือเป็นคนกลุ่มเดียวกันในกลุ่มผู้มีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร กับกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากการตัดสินใจนั้น จึงสรุปถึงการกระจุกตัวของกลุ่มที่มีอำนาจในการตัดสินใจ อันเป็นกลุ่มที่เกิดจากระบบอุปถัมภ์ จะมีการตัดสินใจที่มีการโอนเอียงเพื่อประโยชน์ของกลุ่มพวกตน แต่ไม่สามารถสรุปได้ว่า จะเป็นผลดีหรือเสียต่อเมืองพัทยายังไร

ในการศึกษาวิธานิพนธ์ฉบับนี้มีมูลเหตุจูงใจในการศึกษาที่ต้องการศึกษาถึงสาเหตุแห่งปัญหาของเมืองพัทยาที่ไม่สามารถมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งที่ใช้รูปแบบการศึกษานี้มานานเกือบ 20 ปี แต่ไม่สามารถขจัดปัญหาที่หมักหมมของเมืองพัทยาได้ และมหาดไทยเสนอแนวทางแก้ไขโดยเปลี่ยนรูปแบบ และกล่าวโทษรูปแบบนี้ว่าไม่ดี ไม่สามารถแก้ปัญหาเมืองพัทยาได้ ซึ่งผู้วิจัยไม่เห็นด้วย และไม่เห็นว่ารูปแบบจะเป็นสาเหตุแห่งปัญหาทั้งปวง แต่เหตุผลทางการเมืองน่าจะเป็นปัญหามากกว่า เพราะการที่มีกลุ่มการเมืองเดียวผูกขาดอำนาจ ทำให้คนกลุ่มเดิมๆ เข้ามาแก้ปัญหา และไม่ได้แก้กันอย่างจริงจังแต่มีการเข้ามาสวองหาประโยชน์เพื่อกลุ่มพวกพ้องของตนมากกว่า และแม้จะเปลี่ยนรูปแบบเป็นเทศบาล กลุ่มที่อยู่ในโครงสร้างอำนาจก็ยังคงเป็นคนกลุ่มเดิม คนกลุ่มเดิมยังคงเป็นผู้มาบริหารงาน การที่บุคคลทำงานเป็นคนกลุ่มเดิมไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด การทำงานก็ยังคงคิดและปฏิบัติไม่ต่างจากเดิม จึงเชื่อว่าการแก้ที่รูปแบบไม่สามารถทำให้เมืองพัทยาสามารถเปลี่ยนไปได้ แต่ต้องแก้ที่ตัวผู้ทำงานหรือผู้ที่อยู่ในอำนาจ ซึ่งที่มาของพวกเขาคือการมาโดยผ่านกระบวนการทางการเมืองโดยการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัจจัยทางการเมืองไม่ใช่ปัจจัยทางรูปแบบ

การศึกษาวิจัยนี้ได้แสดงถึงความเป็นกลุ่มเดียวกันและผูกขาดอำนาจ แต่ไม่สามารถแสดงโดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารว่าปัญหาการบริหารไม่ประสบความสำเร็จเป็นเพราะกลุ่มคนที่เป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจคำนึงถึงแต่เพียงผลประโยชน์ของกลุ่ม ไม่ได้สนใจผลประโยชน์ของเมืองพิทยาอย่างจริงจัง ซึ่งจะมีเพียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และสภาพแวดล้อมที่น่าจะทำให้คิดได้เช่นนั้น จึงอาจทำให้ดูไม่น่าเชื่อถือในข้อสรุปดังกล่าวเท่าที่ควร แต่ผู้วิจัยก็ยังคงเชื่อว่าปัญหาไม่ได้อยู่ที่รูปแบบหรือโครงสร้างเป็นสำคัญ แต่อยู่ที่เหตุผลทางการเมืองมากกว่า แต่ทั้งนี้ ประชาชนเองก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้การบริหารรูปนี้ไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นเพราะการไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างเพียงพอ การที่สภาพเมืองพิทยามักที่ไม่ใช่ประชากรของพิทยาที่แท้จริงมาก ส่วนใหญ่มาแล้วก็จากไป ไม่ได้รักหรือห่วงแหนในเมืองพิทยาจริง เป็นการมาเพื่อกอบโกยผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นทางจิตใจเช่นการได้มาผ่อนคลาย หรือผลประโยชน์ทางธุรกิจเช่นมาประกอบการค้าและบริการต่างๆ เมืองพิทยาจึงสกปรก นำเน่าเสีย มีปัญหาขยะเต็มเมือง หรือปัญหาในทางเทคนิค ได้แก่การบริหารที่มีบุคลากรน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการควบคุมดูแล และตรวจสอบให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือไม่มีการประเมินผลและติดตามผลงานของพนักงานต่อการปฏิบัติของประชาชนที่มาขออนุญาต เช่น การก่อสร้างอาคาร และมีการจัดแปลงโดยไม่แจ้งให้ทราบ เป็นต้น หรือปัญหาเงินงบประมาณที่มาสนับสนุนกิจการต่างๆ ของเมืองพิทยาน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้บริหารหรือบรรเทาปัญหาของเมือง กฎหมายต่างๆ เช่นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ที่ล้าสมัย ไม่ทันกับสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เป็นจริง และคนพยายามที่จะเลี่ยงกฎหมาย เช่นไม่ยอมมาเสียภาษีอย่างครบถ้วน หรือไม่จ่ายตามความเป็นจริง ฯลฯ ซึ่งปัญหาเหล่านี้คือสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการศึกษาความล้มเหลวของรูปแบบการปกครองเมืองพิทยา ระบบผู้จัดการเทศบาล แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้จำกัดการศึกษาไว้เฉพาะในเรื่องของการเมืองเพราะเห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญกว่าปัญหาอื่นๆ และเชื่อว่า ปัญหาเหล่านี้ไม่ว่าจะเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างอย่างไร ก็คงยังมีปัญหาอยู่ แต่สิ่งที่สามารถทำได้ในแง่รูปแบบคือ ต้องทำให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือผู้มีอำนาจบริหารเป็นคนที่นอกจากเก่งแล้ว ยังต้องมีอำนาจมากเพียงพอ และมีความคล่องตัวในการติดต่อประสานงาน และการตัดสินใจมาก ซึ่งการบริหารเมืองพิทยาจำเป็นต้องใช้คนที่เก่งเป็นเมกอาซิพมาบริหาร โดยที่สามารถบริหารหรือมีอำนาจได้เต็มที่ แต่ต้องมีการตรวจสอบควบคุมการใช้อำนาจนั้นได้ เพราะเมืองพิทยาเป็นเมืองท่องเที่ยว ย่อมต้องมีปัญหามาก และต้องทำงานแข่งกับเวลา การตัดสินใจที่ล่าช้าอาจทำให้เกิดผลเสียได้อย่างมากต่อเมืองพิทยา

แนวทางที่จะแก้ไขปัญหาเมืองพิทยาที่สุดคือการปรับปรุงรูปแบบโครงสร้าง แต่ไม่ใช่การแก้ไขให้เป็นเทศบาล รูปแบบการบริหารใหม่มีลักษณะผสมระหว่างรูปแบบของกรุงเทพมหานคร หรือ นายกเทศมนตรี และสภา (strong mayor-council) และรูปแบบของ

เทศบาลนคร (weak-mayor council) กล่าวคือ แบ่งการบริหารเมืองพัทยาเป็น 2 ส่วน ได้แก่ สภาเมืองพัทยา และนายกเมืองพัทยา

นายกเมืองพัทยา มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน มีวาระ 4 ปี และเป็นติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 วาระ สามารถมีรองนายกเมืองพัทยาได้ไม่เกิน 4 คน โดยนายกเมืองพัทยาเป็นผู้เลือกให้มาทำหน้าที่แบ่งเบาภารกิจ นายกเมืองพัทยาทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารมีอำนาจหน้าที่เหมือนปลัดเมืองพัทยาดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 และนายกเมืองพัทยาเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติเมืองพัทยาคือสภาเมืองพัทยา

สภาเมืองพัทยา มีจำนวน 24 คน มาจากการเลือกตั้งทั้งหมด มีอำนาจเหมือนสภาเมืองพัทยาในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 มีวาระ 4 ปี และให้มีประธานสภาเมืองพัทยา 1 คน และรองประธานสภา 1 คน ทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม หรือมีหน้าที่เหมือนกับนายกเมืองพัทยาในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 มีสิทธิตั้งกระทุ่ตามนายกเมืองพัทยาได้ แต่ไม่มีสิทธิในการลงมติใดๆ และสมาชิกสภาเมืองพัทยาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามเป็นผู้เสนอร่างข้อบัญญัติเพื่อให้ประธานสภาเมืองพัทยาพิจารณาเข้าสู่ที่ประชุมสภาเมืองพัทยาได้

ปลัดเมืองพัทยา มีจำนวน 1 คน และมีรองปลัดเมืองพัทยาได้ไม่เกิน 1 คน ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าพนักงานเมืองพัทยาและลูกจ้างเมืองพัทยา และหัวหน้าสำนักปลัดเมืองพัทยา รับผิดชอบงานที่ไม่มีสำนัก หรือหน่วยราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นรับผิดชอบ

ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเมืองพัทยามีจำนวนไม่น้อยกว่า สามในสี่ของจำนวนราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียง สามารถให้สมาชิกสภาเมืองพัทยา และนายกเมืองพัทยาพ้นจากตำแหน่งได้ โดยการลงคะแนนเสียงต้องมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาลงคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเมืองพัทยามีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาเมืองพัทยาเพื่อให้สภาเมืองพัทยาพิจารณาออกพระราชบัญญัติได้ โดยคำร้องขอตามวรรคสามต้องจัดทำร่างข้อบัญญัติเสนอมาด้วย

เมืองพัทยามีฐานะเทียบเท่าเทศบาลนคร แลนายกเมืองพัทยามีอำนาจบังคับบัญชาเทียบเท่านายกเทศมนตรี

นายกเมืองพัทยาและรองนายกเมืองพัทยามีฐานะเป็นพนักงานเทศบาล

การปรับปรุงรูปแบบโครงสร้างการบริหารดังกล่าว จะทำให้เมืองพัทยามีลักษณะสองคล้ายกับรัฐธรรมนูญใหม่ที่ต้องการให้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และต้องการให้ประชาชนมีสิทธิ recall หรือสิทธิในการถอดถอนตัวผู้บริหารได้ และการกำหนดให้นายกเมืองพัทยามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทำให้มีอำนาจที่เข้มแข็ง การทำงานจะรวดเร็วซึ่งเหมาะสมกับที่เมืองพัทยาต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็ว ทันเวลา และการมีรองนายกเมืองพัทยาได้ถึง 4 คน ก็อาจจะให้คนมีความรู้ความสามารถมาช่วยทำงาน ซึ่งเท่ากับว่าสามารถมีการบริหารที่รวดเร็วเพราะนายกเมืองพัทยามีอำนาจมาก และมีความรู้ความสามารถเพราะทีมงานรองนายกเมืองพัทยาอีกสี่คนที่นายกเมืองพัทยาแต่งตั้งขึ้นจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และนายกเมืองพัทยาเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารแต่เพียงผู้เดียว

มีการแบ่งงานกันทำระหว่างสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยาที่ชัดเจน ต่างมีอำนาจเพราะต่างก็มาจากประชาชนเลือกตั้งเข้ามา และสภาเมืองพัทยาจะทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ มีสิทธิขอให้นายกเมืองพัทยาตอบคำถามในประเด็นทางการบริหาร แต่ไม่มีสิทธิถอดถอนหรือลงมติใดๆ และนายกเมืองพัทยาก็ไม่มีอำนาจยุบสภา และปลัดเมืองพัทยาก็ไม่สัมพันธ์กับอำนาจของนายกเมืองพัทยาแล้ว เพราะจะรับผิดชอบในงานประจำของเมืองพัทยา ดังนั้นจึงมีความมั่นคงทางการเมืองท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้การบริหารงานต่อเนื่อง

แต่อย่างไรก็ตาม ในสภาพการเมืองของเมืองพัทยาที่ถูกชี้นำโดยผู้มีอิทธิพลในชุมชน การเมืองในลักษณะดังกล่าวแม้จะให้สมาชิกสภาเมืองพัทยาที่มาจาก การเลือกตั้งมากกว่าเดิมถึง 15 คนซึ่งน่าจะทำให้นักการเมืองท้องถิ่นที่เลิกเล่นการเมืองไปแล้ว หรือกลุ่มผลประโยชน์ หรือประชาชนที่สนใจการเมืองทั่วไป เข้ามาลงสมัครแข่งขันมากขึ้น การเมืองในเมืองพัทยาน่าจะคึกคักขึ้น แต่ทั้งนี้ถ้ากลุ่มที่ชนะการเลือกตั้งยังเป็นกลุ่มของกำนันเป๊าะซึ่งคือผู้ที่ผูกขาดการสนับสนุนกลุ่มการเมืองหลักมาตลอด การเมืองพัทยาจะถูกครอบงำโดยอำนาจอิทธิพลในท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์ และเหนียวแน่นมากยิ่งขึ้น เพราะเดิมทีที่ไม่มีกลุ่มการเมืองใดสามารถแข่งขันกับกลุ่มการเมืองหลักได้อยู่แล้ว แต่ยังมีโอกาสเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของกลุ่มธุรกิจอื่นๆ ได้ โดยการเป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่สอง และยังมีข้าราชการซึ่งมีความรู้และมีอิสระในการตัดสินใจมากกว่ากลุ่มสมาชิกสภาเมืองพัทยาประเภทที่หนึ่งเข้าทำงาน แต่ถ้าเปลี่ยนรูปแบบเป็นเช่นนี้ เท่ากับการทำให้อำนาจทางการเมืองในสภาเมืองพัทยาถูกผูกขาดได้เหนียวแน่นและเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ส่วนนายกเมืองพัทยาที่เดิมไม่สามารถใช้อำนาจได้อย่างเต็มที่ ก็จะกลายมาเป็นผู้ที่สามารถมีอำนาจและใช้อำนาจได้อย่างถูกต้องชอบธรรม ไม่มีปลัดเมืองพัทยามาคอยขัด สามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างปลัดเมืองพัทยา กับนายกเมืองพัทยาได้ เพราะนายกเมืองพัทยาในร่างกฎหมายใหม่ ก็คือปลัดเมืองพัทยาในพระ

ราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา 2521 นั้นเอง และยังมีสิทธิที่จะใช้อำนาจโดย
อ้างการรับมอบอำนาจโดยตรงจากประชาชน และสภาเมืองพัทยาไม่สามารถถอดถอนได้ด้วย

ดังนั้นตามสภาพการเมืองพัทยาขณะนี้ สามารถวิเคราะห์ได้ว่า หากนำรูปแบบ
ใหม่มาใช้ การเมืองในระบบประชาธิปไตยของท้องถิ่นเมืองพัทยาจะยิ่งไม่ได้รับความสนใจ
คนที่ต้องการชนะการเลือกตั้งจำเป็นต้องพึ่งบ้านใหญ่มากขึ้น เท่ากับเป็นการเสริมบารมี และ
เพิ่มอำนาจผูกขาดทางการเมืองของกลุ่มการเมืองหลัก ซึ่งมีผู้รับอุปถัมภ์คือ กำนันเป๊าะ ความ
สนใจของประชาชนจะค่อยๆ ลดลงยิ่งกว่าเดิม การผูกขาดอำนาจของกลุ่มการเมืองหลักจะมาก
และชัดเจนยิ่งขึ้นกว่าเดิม ลักษณะดังกล่าวความจริงแล้วจะไม่ได้เกิดเฉพาะกับเมืองพัทยาแต่
ถ้าในท้องถิ่นใดที่มี เจ้าพ่อ ที่มีอำนาจมากเช่นบ้านใหญ่นี้ การเมืองท้องถิ่นจะยิ่งไม่ได้รับความ
ความสนใจ และนอกจากนี้ ผู้บริหารจะยังคงเป็นคนกลุ่มเดิมที่มีความต่อเนื่องในการผูกขาด
อำนาจต่อไป แนวทางการบริหารจึงยอมไม่เปลี่ยนแปลงไป ลักษณะอุปถัมภ์ก็จะยังคงอยู่ การ
เปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นแบบใหม่ดังกล่าวต้องทำในกรณีพื้นที่ที่ไม่มีการครอบงำทางการเมือง
เพราะถ้าทำให้พื้นที่ที่มีการครอบงำทางการเมืองจะทำให้การครอบงำผูกขาดนั้นเด่นชัดยิ่งขึ้น
ดังที่ได้อธิบายไปแล้ว รูปแบบดังกล่าวจึงน่าจะเป็นการสร้างเสริมอำนาจของเจ้าพ่อ หรือผู้มี
อิทธิพลในพื้นที่มากกว่าการส่งเสริมประชาธิปไตยในเมืองพัทยา หรือเมืองอื่นใดที่มีการครอบ
งำทางการเมืองโดยกลุ่มผู้มีอิทธิพล เพราะระบบดังกล่าวน่าจะใช้ได้ดีในเมืองที่ไม่มีกลุ่ม
อิทธิพลใดที่สามารถครอบงำการเมืองได้อย่างเหนียวแน่นนัก นั่นคือถ้าไม่มีกลุ่มที่มีอิทธิพลที่
เข้มแข็งก็สามารถทำลายอิทธิพลได้ดี แต่เมืองพัทยามีการผูกขาดเกินกว่าที่จะทำให้มีการแข่ง
ขันทางการเมืองโดยวิธีการดังกล่าวได้อีกแล้ว

แต่อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่า การที่มีการผูกขาดอำนาจแล้วจะทำให้
เมืองพัทยาเสียหาย หรือเป็นผลเสียหายกว่าการที่มีการแข่งขันทางการเมือง เพราะความจริง
แล้ว การที่เมืองพัทยาต้องการความรวดเร็วในการบริหาร ถ้าหากสภาพทางการเมืองที่มีความ
ขัดแย้งกัน มีหลายกลุ่มหลายพวก จะมีการขัดขวางการทำงานกันเอง และจะทำให้ไม่มีการ
ตัดสินใจใดๆ ได้หรือหากมีก็จะทำได้ช้า อาจไม่ทันการณ์ การเป็นกลุ่มเดียวกันจึงมีประโยชน์
ในแง่ของความรวดเร็วและการตัดสินใจที่เป็นไปในทำนองเดียวกัน การบริหารองค์การ ถ้าไม่
มีความเป็นแนวทางเดียวกันจะไม่มีการพัฒนา แต่ถ้ามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะมีการ
พัฒนาได้มากกว่า แม้ว่าจะไปทางลบก็ตาม แต่การถูกผูกขาดนี้จะดีได้ถ้าผู้บริหารเป็นคนดี
มีความต้องการพัฒนาพื้นที่นั้นๆ จริง ไม่ใช่มาออบอวย ซึ่งต้องอาศัยคุณธรรมของผู้บริหาร
มาก ซึ่งการทำงานที่อาศัยคุณธรรมของตัวบุคคลทำได้ยาก ผู้บริหารในรูปแบบใหม่ของเมือง
พัทยานี้ ถ้าได้คนประเภท philosopher king การบริหารเมืองพัทยาย่อมจะเจริญรุ่งเรือง แต่ใน
ความเป็นจริง บุคคลประเภทดังกล่าวไม่สามารถหาได้ การแข่งขันและการมีการถ่วงดุล

ระหว่างกลุ่มต่างๆ จะสามารถประกันความถูกต้องในการดำเนินการบริหารหรือการตัดสินใจได้มากกว่า เพราะอาศัยหลักที่ว่า ทุกกลุ่มต้องการปกป้องประโยชน์ของกลุ่มตน แต่ถ้ากลุ่มใดมีผลประโยชน์ของกลุ่มสอดคล้องกับคนส่วนใหญ่จะได้รับการยอมรับ หรือมีการตัดสินใจไปในทางนั้นมากกว่า ทั้งนี้เรายังมีตัวอย่างของชุมชนที่มีการผูกขาดอำนาจในการตัดสินใจอย่างเด่นชัด และเกิดผลดีต่อชุมชนดังกล่าว ซึ่งก็คือกรณีของบางแสน ผู้ที่ผูกขาดครอบงำการเมืองท้องถิ่นคือกำนันเป๊าะ ผู้ซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์ของกลุ่มการเมืองหลักในเมืองพัทยา โดยเป็นที่ยอมรับกันว่า บางแสน ภายใต้การปกครองของ กำนันเป๊าะ มีการพัฒนา และเจริญก้าวหน้า มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่าก่อนการจัดระเบียบของ กำนันเป๊าะ มาก ทั้งในด้านความสะอาดของถนนหนทาง ชายหาด และตลาดหนองมน หรืออื่นๆ ซึ่งถ้าไม่ใช่บุคคลที่มีบารมีสูงอย่าง กำนันเป๊าะ จะไม่สามารถทำให้บางแสนพัฒนาได้ดีขึ้นขนาดนี้ แต่การพัฒนาดังกล่าว เป็นการดึงทรัพยากรทางการเมืองมาจากท้องถิ่นอื่นๆ เพราะผู้ที่ครองอำนาจทางการเมืองของบางแสนเป็นผู้มีอิทธิพลสูง จนกระทั่งสามารถดึงงบประมาณมาเน้นพัฒนาในท้องถิ่นของตนได้พิเศษเหนือกว่าท้องถิ่น เป็นการเน้นพัฒนาเฉพาะท้องถิ่นเดียว ซึ่งเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นนั้น แต่ท้องถิ่นอื่นๆ เสียประโยชน์ ไม่ใช่การพัฒนาที่แท้จริงแต่เป็นการแย่งทรัพยากรมากกว่า

จึงกล่าวได้ว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมืองของเมืองพัทยาที่ดีที่สุด และจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ จะต้องทำให้เกิดกลุ่มที่หลากหลาย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลาย แต่เป็นกลุ่มการเมืองที่หลากหลาย ต้องทำให้มีการแข่งขันทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนสนใจกิจกรรมทางการเมืองมากๆ มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงๆ และตระหนักในอำนาจและพลังของตน มิใช่มีสภาพเหมือนดังเช่นปัจจุบันที่ยอมรับสภาพความด้อยกว่า ความไร้อำนาจ และการพึ่งพิงกลุ่มผู้มีอิทธิพล ส่วนกลุ่มผลประโยชน์จะต้องมีการจัดตั้งให้เข้มแข็งมากขึ้น สามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มการเมืองได้ สร้างอำนาจต่อรองของกลุ่มได้โดยไม่ต้องเข้าหาหรือเป็นกลุ่มพวกเดียวกับกลุ่มการเมืองหลัก คือต้องไม่เป็นผู้รับอุปถัมภ์หรือพวกพ้องของกลุ่มการเมืองหลัก ถ้าการเมืองของเมืองพัทยามีสภาพเช่นนี้จึงจะมีการพัฒนา และรูปแบบเมืองพัทยาที่ได้ถูกคิดขึ้นมาใหม่นี้จึงจะเหมาะสม และจะเกิดประโยชน์สูงสุดในการนำมาใช้กับเมืองพัทยา แต่หากนำมาใช้ในสภาพการเมืองปัจจุบันย่อมจะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี

แต่สภาพในความเป็นจริง การเมืองพัทยาไม่มีการแข่งขัน เพราะว่าการผูกขาดอำนาจอย่างต่อเนื่องและยาวนานโดยกลุ่มที่มีอิทธิพลสูง จนกระทั่งอำนาจของประชาชนได้ถูกละเลยไป การยิ่งพยายามแก้ไขยิ่งเป็นการสร้างเงื่อนไขการผูกขาดให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเพิ่มการกระจุกตัวมากยิ่งขึ้นด้วย

ดังนั้นการจะพัฒนาการเมืองของเมืองพัทยาเพื่อให้ได้สภาพการเมืองที่พึงปรารถนา ซึ่งจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองของเมืองพัทยาที่ดีที่สุดและจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด จะต้องแบ่งเป็นสองระยะ ซึ่งควรดำเนินการไปควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ (การเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่สำคัญและควรกระทำเพราะอย่างน้อยการปรับโครงสร้างให้คนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ยิ่งกว้างขวางยิ่งดี เพื่อไว้รองรับคนที่มีศักยภาพที่จะแข่งขันซึ่งจะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต) กล่าวคือ

1. การที่กฎหมายการจัดระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยาจะสามารถบรรลุผลเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจริง ไม่ว่าจะตามกฎหมายเดิม หรือภายหลังการใช้กฎหมายใหม่แล้วก็ตาม จะต้องทำให้สภาพการเมืองของเมืองพัทยาไม่ถูกผูกขาดโดยกลุ่มการเมืองใดๆ ก่อน หรือจะต้องรอให้ฐานอำนาจของบ้านใหญ่ถูกทำลายก่อน ซึ่งหมายความว่า ถ้าวันใดไม่มีบ้านใหญ่ ทุกอย่างจะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น เพราะที่สังคมทุนนิยมที่มีลักษณะของการแข่งขัน โดยเฉพาะในเมืองพัทยาที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสูง การแข่งขันจะมีมาก กลุ่มผลประโยชน์จะเกิดขึ้นมาก และมีการรวมตัวกันมีพลังต่อรองมากขึ้น ส่วนบทบาทของทายาททางการเมืองของบ้านไม่ว่าจะในระดับชาติ หรือในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะในเมืองพัทยาจะยังคงมีอยู่ คือเป็นกลุ่มการเมืองที่ได้เปรียบกลุ่มการเมืองอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม จะต้องเกิดการแข่งขันมากขึ้น และการนำเสนอผลงานและความสามารถเพื่อการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งจะเป็นสิ่งสำคัญเหนือกว่าการใช้อิทธิพล และเมื่อสภาพนั้นมาถึง รูปแบบการปกครองเมืองพัทยานรูปแบบใหม่จึงจะเกิดผลตรงตามที่ต้องการ ดังนั้นแนวทางที่หนึ่งนี้คือการรอจังหวะที่สภาพการณ์ทุกอย่างคลี่คลาย หรือการใช้เวลาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ซึ่งไม่ใช่การรอคอยที่ยาวนานเกินไป

2. เป็นแนวทางแก้ปัญหาซึ่งจะเร็วกว่าการรอสภาพการณ์เอื้ออำนวย หรือเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อให้เมื่อถึงวันที่สภาพการณ์ต่างๆ เอื้ออำนวยแล้ว การปกครองเมืองพัทยาจะสามารถพัฒนาเข้ารูปได้อย่างรวดเร็ว กล่าวคือ ในกรณีที่ยังมีอิทธิพลของบ้านใหญ่อยู่ บ้านใหญ่ยังคงให้การสนับสนุนกลุ่มการเมืองหลักอย่างเดิม เราจะต้องปฏิบัติการแก้ปัญหาพร้อมกัน 4 วิธีคือ

(1) การแก้ไขจากส่วนกลาง ส่วนกลางจะต้องทำหน้าที่สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อประชาชน ส่งเสริมการปกครอง และการใช้สิทธิของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย วิธีการได้แก่ การรณรงค์ส่งเสริมให้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกวิถี ไม่ใช่เฉพาะเมื่อมีการเลือกตั้ง ดังที่ปรากฏในปัจจุบันคือการให้สิทธิ recall กับประชาชนทั้งในการปกครองส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น การให้

ประชาชนสามารถทำประชาพิจารณ์ การให้มีการทำประชามติในประเด็นสำคัญๆ การให้ประชาชนมีสิทธิชุมนุมโดยสงบ ฯลฯ หรือการที่ส่วนกลางอาจกำหนดนโยบายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น ทำการรับสมัครผู้ที่ต้องการสอนและทำความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย และหนทางในการใช้อำนาจของประชาชนผ่านกระบวนการที่ระบบเปิดช่องไว้ให้กับประชาชนทั่วประเทศ ทั้งนี้อาจใช้ข้าราชการเกษียณอายุที่อาสาจะไปสอนให้กับประชาชน หรือข้าราชการประจำที่อาสาจะใช้เวลาในวันหยุดก็ได้ ซึ่งอาจตอบแทนเป็นเบี้ยเลี้ยง หรือนำมาใช้ในการทำแบบประเมินผลงานเพื่อปรับระดับก็ได้ โดยให้จัดการสอนทุกพื้นที่ทั่วประเทศ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการใช้ทรัพยากรของข้าราชการได้อย่างคุ้มค่าด้วย นอกจากนี้ในกระบวนการเลือกตั้ง ทั้งของส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นต้องได้รับการดูแลให้เกิดการบริสุทธิ์ยุติธรรม และมีบทลงโทษที่รุนแรง มีศาลพิจารณาโดยเฉพาะเพื่อความรวดเร็วในการนำตัวผู้กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งมาลงโทษ ดังเช่นการมีองค์กรกลางซึ่งคิดแล้ว แต่จะต้องให้มีอำนาจหน้าที่ที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลในทางปฏิบัติได้จริง

(2) การแก้ไขจากส่วนของท้องถิ่น

การสร้างพลังของข้าราชการส่วนท้องถิ่น จะต้องมีการให้อำนาจแก่การปกครองท้องถิ่นอย่างจริงจังทั้งในเมืองพัทยาและในท้องถิ่นอื่นๆ คือต้องมีการสร้างพลังในส่วนท้องถิ่นขึ้นมาต่อต้านอำนาจของกลุ่มการเมืองหลัก หรือกลุ่มที่ผูกขาดครองอำนาจในเมืองพัทยา เช่นข้าราชการท้องถิ่น สำหรับเมืองพัทยาได้แก่พนักงานเมืองพัทยา จะต้องมีความหมายหรือระเบียบที่ทำให้ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับนักการเมืองท้องถิ่น เช่นในการให้คุณให้โทษ โดยปกติ ถ้าการให้คุณแก่พนักงานส่วนท้องถิ่น จะต้องมีความระมัดระวังการกลางที่มีความบริสุทธิ์ยุติธรรมเป็นผู้ให้โดยตัดสินใจจากระบบคุณธรรม ดูจากผลงานที่ข้าราชการส่วนท้องถิ่นจะต้องทำเสนอขึ้นมาในทุกปีว่าตนได้ทำงานในหน้าที่ไปอย่างไร และได้ผลเช่นไร แต่การให้โทษจะต้องให้อำนาจผู้บริหารส่วนท้องถิ่นมีอำนาจด้วยเพราะมิฉะนั้นข้าราชการส่วนท้องถิ่นอาจไม่เชื่อฟัง ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพได้ ดังเช่นถ้าในกรณีเมืองพัทยา นายกเมืองพัทยาต้องมีอำนาจในการลงโทษข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ทำงานไม่ตรงตามคำสั่ง หรือทำซ้ำจนทำให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารงาน ทั้งนี้ต้องเป็นคำสั่งที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีกฎหมายรองรับ แต่ข้าราชการประจำในท้องถิ่นก็ต้องมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ได้ โดยต้องมีคณะกรรมการดูแลให้ดีขึ้นเพื่อป้องกันกรการกลั่นแกล้งจากผู้มีอำนาจด้วย ซึ่งน่าจะทำให้พนักงานทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพานักการเมืองท้องถิ่น

- การปรับปรุงการบริหารงานส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในการดำเนินการบริหารกิจการต่างๆ ในท้องถิ่น ต้องปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบัน และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน เพิ่มกระบวนการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเมื่อได้เกิดการปฏิบัติไปแล้ว อย่างเป็นระยะๆ หรือการเพิ่มกระบวนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานภายหลังจากได้ตัดสินใจ หรือกระทำการใดๆ ไปแล้ว สามารถอธิบายให้เห็นได้จากตัวอย่างเช่น การอนุญาตก่อสร้างอาคาร เมื่อเจ้าของอาคารมาขอปลูกสร้าง จะต้องให้เจ้าของอาคารมายื่นคำร้อง และเมื่ออนุมัติแล้วภายหลังการปลูกสร้างเสร็จ จะต้องให้เจ้าของอาคารมาแจ้งเพื่อให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบอีกในภายหลัง และจากนั้นจะต้องมีการตรวจสอบเป็นระยะว่ามีการตัดแปลงหรือไม่ ถ้าพบการตัดแปลงโดยเจ้าของอาคารไม่มาแจ้งล่วงหน้า จะต้องมีการออกกฎหมายออกมาให้สามารถปรับเงินได้ในอัตราที่สูงมาก โดยแบ่งค่าปรับให้เจ้าหน้าที่ครึ่งหนึ่ง และสามารถนำผลงานดังกล่าวไปใช้ในการเสนอผลงานได้อีกด้วยเป็นต้น

(3) การแก้ไขจากประชาชน สืบเนื่องจากการต้องมีการรณรงค์ และการเสียสละของบุคลากรจากส่วนกลาง เมื่อมาถึงประชาชน จะต้องให้ประชาชนสนใจ โดยในขั้นแรก อาจกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ที่เป็นผู้นำชุมชนในทุกระดับการปกครองท้องถิ่น เช่น ประธานองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคน สมาชิกสภาตำบลทุกคนต้องผ่านการอบรมหลักสูตรประชาธิปไตยที่ส่วนกลางจัดอบรมขึ้นก่อน และทั้งนี้หากประชาชนโดยทั่วไปสนใจก็สามารถมาลงชื่อรับฟังได้ และถ้าหน่วยงานใด หรือองค์กรใด เช่น โรงเรียนต่างๆ ที่ต้องการจะรับการอบรม ก็ให้มาแสดงความจำนงในการขอรับการอบรมได้ และอาจออกเป็นกฎหมายบังคับให้บริษัทห้างร้านใด ที่มีพนักงานในจำนวนหนึ่ง เช่น เกิน 50 คน จะต้องจัดอบรมพนักงานในหลักสูตรประชาธิปไตยนี้ก่อน อันเป็นเงื่อนไขในการจดทะเบียนได้เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องสนับสนุนการเกิดกลุ่มผลประโยชน์ ให้มีความเป็นสถาบัน เช่น กำหนดให้จดทะเบียน มีกฎหมายรองรับ และสนับสนุนให้เป็นกลุ่มที่เข้มแข็งมีตัวแทนกลุ่มที่ในส่วนกลาง และมีสาขาในกลุ่มในส่วนภูมิภาค มีการทำงานประสานกันและมีความเป็นตัวแทนสมาชิกในกลุ่มได้

(4) ส่งเสริมให้กลุ่มการเมืองท้องถิ่นสังกัดพรรคการเมือง ทำให้กลุ่มการเมืองท้องถิ่นเป็นสาขาพรรคการเมืองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการสร้างความเป็นสถาบันให้กับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น เพื่อให้มีการทำงานที่ต่อเนื่องและเห็นภาพของการแข่งขันการผูกขาด และฐานอำนาจของแต่ละพรรคได้อย่างชัดเจน และจะได้มีการสนับสนุนทรัพยากรทางการเมืองกันระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ทั้งนักการเมืองและประชาชนในท้องถิ่นเองเห็นความเชื่อมโยงต่อเนื่องระหว่างการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อการเข้าใจบทบาทหน้าที่และความสามารถทางการเมืองของ

ตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และพรรคการเมืองระดับชาติจะได้มีส่วนในการส่งเสริมให้การเมืองท้องถิ่นเป็นฐานอำนาจแห่งการเมืองระดับชาติได้อย่างแท้จริง

ดังนั้นการเมืองท้องถิ่นของเมืองพัทยาต้องทำให้ประชาชนตื่นตัวมากขึ้น ข้าราชการท้องถิ่นต้องอิสระจากอำนาจทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ต้องสามารถพึ่งตัวเองได้ มีการรวมกลุ่มที่เด่นชัดสามารถสร้างพลังต่อรอง และต้องมีการระบุให้เห็นภาพของกลุ่มการเมืองอื่นๆ ที่ชัดเจนมีตัวตน มีกฎหมายรองรับ ทำให้สามารถรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ยาวนานและต่อเนื่อง นั่นคือการแก้ปัญหาที่ไม่ใช่การทำลายระบบอุปถัมภ์ทางตรงคือการทำลายกลุ่มก้าวนั้นเป๊าะ หรือกลุ่มการเมืองหลักให้แตกสลายไป แต่เป็นการสร้างอำนาจต่อรองใหม่ หรือเป็นการสร้างความเข้มแข็ง เป็นการลดหรือทำให้ผู้รับอุปถัมภ์หมดไป ซึ่งถ้าไม่มีผู้รับอุปถัมภ์ผู้อุปถัมภ์ก็ยอมไม่มีความหมาย ลักษณะระบบอุปถัมภ์และการครอบงำทางการเมืองของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็จะคลี่คลาย และการแข่งขันจะเข้ามาแทน และเมื่อท้องถิ่นมีการเมืองท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาไปได้ การเมืองระดับชาติก็จะพัฒนาตามไป เพราะการเมืองท้องถิ่นคือรากฐานของการเมืองระดับชาติ การสร้างระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางดำเนินการดำเนินชีวิตของตนที่ถูกต้องคือการทำให้ประชาชนมีจิตสำนึก มีใช้การยับยั้ง หรือการมอบให้จากส่วนกลาง นั่นคือต้องเกิดจากจิตสำนึกของปัจเจกบุคคล เริ่มต้นจากฐานล่าง มีใช้เป็นความคิดของคนชั้นนำในสังคม การปกครองระบอบประชาธิปไตยต้องเริ่มจากรากฐานคือการปกครองท้องถิ่น และข้อเสนอดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของผู้ศึกษาต้องการเสนอให้ใช้กับการเมืองท้องถิ่นที่มีปัญหาจากอำนาจและอิทธิพลของคนกลุ่มหนึ่งในท้องถิ่นที่สามารถครอบครองอำนาจในท้องถิ่นได้อย่างผูกขาด ซึ่งไม่ได้เกิดที่เมืองพัทยาเท่านั้น แต่เกิดในการปกครองท้องถิ่นอื่นๆ ด้วย ข้อเสนอแนะข้างต้น ถ้าสามารถนำมาใช้กับเมืองพัทยาได้จึงน่าจะใช้ได้กับการปกครองท้องถิ่นรูปอื่นที่มีสภาพปัญหาใกล้เคียงกัน แต่จากการที่แต่ละท้องถิ่นมีลักษณะเฉพาะ จึงอาจต้องมีการปรับใช้บ้างเพื่อความเหมาะสม

แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษา มิได้หมายความว่าระบบเจ้าพ่อไม่ดี หรือจะนำมาซึ่งความเสียหายแก่การปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ต้องการจะนำเสนอว่า ระบบเจ้าพ่อ ไปกันไม่ได้กับการเมืองระบอบประชาธิปไตย และยังไม่มีความแน่นอน เพราะขึ้นกับตัวบุคคล ถ้าที่ใดมีเจ้าพ่อที่ดี เปรียบเสมือนการที่มีกษัตริย์ที่ทรงทศพิศราชธรรม การบริหารกิจการท้องถิ่นย่อมเกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นมาก แต่การยึดตัวบุคคลเป็นสิ่งไม่จีรัง เมื่อหมดเจ้าพ่อไป ทุกอย่างจะเปลี่ยนไป สภาพความสับสนวุ่นวายจะเกิดขึ้นทันที ซึ่งเราเรียกว่าเกิดสุญญากาศทางการเมืองไม่เหมือนกับการอาศัยระบบเช่นการใช้ระบบประชาธิปไตย มีกระบวนการสรรหาคนมาเป็นผู้บริหารหรือมีอำนาจในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ อย่างมีขั้นมีตอน สามารถตรวจสอบถอดถอนแต่งตั้งได้ ซึ่งต่างจากระบบเจ้าพ่อที่ไม่สามารถแต่งตั้งถอดถอนออกจากอำนาจ

ได้ ความเสี่ยงที่จะได้คนไม่ดีในการบริหารจะน้อยกว่าการใช้ระบบเจ้าพ่อ และมีกระบวนการในการหมุนเวียนลับเปลี่ยนชัดเจน จะไม่มีสภาพสูญญากาศทางการเมือง การต่อเนื่องในการบริหารจึงมีมากกว่า และโปร่งใสชัดเจน ตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน ง่ายต่อการควบคุม และประกอบกับสภาพสังคมเศรษฐกิจที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ระบบทุนนิยมที่เน้นการแข่งขัน มีใช่การผูกขาด การที่คนมีความรู้ความสามารถมากขึ้น มีความเข้าใจมากขึ้น ล้วนเป็นปัจจัยที่จะสนับสนุนระบบเจ้าพ่อด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นถึงอย่างไรเจ้าพ่อก็ต้องเปลี่ยนบทบาทไป

สภาพที่เจ้าพ่อจะต้องปรับเปลี่ยนนี้ เจ้าพ่ออย่างกำนันเป๊าะก็รู้ดี ว่าในการแข่งขันทางการเมืองในอนาคต เรื่องของอำนาจและอิทธิพลจะลดความสำคัญลง คนที่จะสามารถครอบครองหรือเข้าสู่อำนาจทางการเมืองได้ จะต้องอาศัยฐานทางเศรษฐกิจ และความรู้ความสามารถเฉพาะตัวเป็นสำคัญ ดังเช่นจะพบว่า นักการเมืองระดับชาติที่อยู่ในกลุ่มของกำนันเป๊าะ ล้วนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือการสนับสนุนนักการเมืองใหม่ๆ จะคำนึงถึงการศึกษามากดังที่นายชาญศักดิ์ ชาลฉนิตธรรม ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนสมัยแรกในนามกลุ่มบ้านใหญ่นี้ก็จบการศึกษาระดับปริญญาโทจากอเมริกา หรือการที่กำนันเป๊าะได้เตรียมสร้างฐานทางการเมืองให้ทายาททางการเมืองของเขา ซึ่งก็คือบุตรชายทั้งสองคน ให้มีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจที่มั่นคง และมีความรู้ในระดับปริญญาตรีหนึ่งคน และปริญญาโทหนึ่งคน มีฐานอำนาจทางการเมืองที่มั่นคง ซึ่งต่อไปจะได้มีทรัพยากรทางการเมืองที่เหนือกว่าเพื่อความได้เปรียบในการสามารถแข่งขันกับนักการเมืองคนอื่นได้

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบว่ามีประเด็นที่น่าจะทำการศึกษต่อไปเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสภาพของการครอบงำของกลุ่มอิทธิพลในระบบอุปถัมภ์ได้อีก และจะเป็นการต่อยอดของการศึกษานี้ได้ต่อไป กล่าวคือ

- การเมืองพัทยายังน่าจะติดตามต่อไปว่า เมื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปแล้ว จะกระทบต่อบทบาทของกลุ่มการเมืองหลัก และบทบาทในการอุปถัมภ์หรือการครอบงำอำนาจในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของกลุ่มกำนันเป๊าะอย่างไรบ้าง ผลจะทำให้กลุ่มของกำนันสามารถผูกขาดอำนาจได้มากขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

- แนวทางที่น่าจะใช้ในการลดทอนอำนาจของกลุ่มการเมืองหลัก หรือการลดทอนอำนาจของบ้านใหญ่ที่น่าจะเกิดผลในทางปฏิบัติจริงควรเป็นเช่นไร

- ในส่วนของผลกระทบในการตัดสินใจต่อการบริหารกิจการต่างๆ ของเมืองพัทยา ถ้าสามารถเข้าถึงข้อมูลในเรื่องของกระบวนการในการตัดสินใจในกิจกรรมที่เป็นผลประโยชน์สาธารณะ หรือโครงการสาธารณะใดๆ หรือกระบวนการในการตัดสินใจที่จะจัดสรร

ได้ ความเสี่ยงที่จะได้คนไม่ดีในการบริหารจะน้อยกว่าการใช้ระบบเจ้าพ่อ และมีกระบวนการในการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนชัดเจน จะไม่มีสภาพสูญญากาศทางการเมือง การต่อเนื่องในการบริหารจึงมีมากกว่า และโปร่งใสชัดเจน ตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน ง่ายต่อการควบคุม และประกอบด้วยสภาพสังคมเศรษฐกิจที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ระบบทุนนิยมที่เน้นการแข่งขัน มีใช้การผูกขาด การที่คนมีความรู้ความสามารถมากขึ้น มีความเข้าใจมากขึ้น ล้วนเป็นปัจจัยที่จะสั่นครอนระบบเจ้าพ่อด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นถึงอย่างไรเจ้าพ่อก็ต้องเปลี่ยนบทบาทไป

สภาพที่เจ้าพ่อจะต้องปรับเปลี่ยนนี้ เจ้าพ่ออย่างกำนันเป๊าะก็รู้ดี ว่าในการแข่งขันทางการเมืองในอนาคต เรื่องของอำนาจและอิทธิพลจะลดความสำคัญลง คนที่จะสามารถครอบครองหรือเข้าสู่อำนาจทางการเมืองได้ จะต้องอาศัยฐานทางเศรษฐกิจ และความรู้ความสามารถเฉพาะตัวเป็นสำคัญ ดังเช่นจะพบว่า นักการเมืองระดับชาติที่อยู่ในกลุ่มของกำนันเป๊าะ ล้วนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือการสนับสนุนนักการเมืองใหม่ๆ จะคำนึงถึงการศึกษามากถึงที่นายชาญศักดิ์ ขวลิตนิติธรรม ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนสมัยแรกในนามกลุ่มบ้านใหญ่นี้ก็จบการศึกษาระดับปริญญาโทจากอเมริกา หรือการที่กำนันเป๊าะได้เตรียมสร้างฐานทางการเมืองให้ทายาททางการเมืองของเขา ซึ่งก็คือบุตรชายทั้งสองคน ให้มีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจที่มั่นคง และมีความรู้ในระดับปริญญาตรีหนึ่งคน และปริญญาโทหนึ่งคน มีฐานอำนาจทางการเมืองที่มั่นคง ซึ่งต่อไปจะได้มีทรัพยากรทางการเมืองที่เหนือกว่าเพื่อความได้เปรียบในการสามารถแข่งขันกับนักการเมืองคนอื่นได้

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบว่าประเด็นที่น่าจะทำการศึกษต่อไปเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสภาพของการครอบงำของกลุ่มอิทธิพลในระบบอุปถัมภ์ได้อีก และจะเป็นการต่อยอดของการศึกษานี้ได้ต่อไป กล่าวคือ

- การเมืองพัทยายังน่าจะติดตามต่อไปว่า เมื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปแล้ว จะกระทบต่อบทบาทของกลุ่มการเมืองหลัก และบทบาทในการอุปถัมภ์หรือการครอบงำในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของกลุ่มกำนันเป๊าะอย่างไรบ้าง ผลจะทำให้กลุ่มของกำนันสามารถผูกขาดอำนาจได้มากขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

- แนวทางที่น่าจะใช้ในการลดทอนอำนาจของกลุ่มการเมืองหลัก หรือการลดทอนอำนาจของบ้านใหญ่ที่น่าจะเกิดผลในทางปฏิบัติจริงควรเป็นเช่นไร

- ในส่วนของผลกระทบในการตัดสินใจต่อการบริหารกิจการต่างๆ ของเมืองพัทยา ถ้าสามารถเข้าถึงข้อมูลในเรื่องของกระบวนการในการตัดสินใจในกิจกรรมที่เป็นผลประโยชน์สาธารณะ หรือโครงการสาธารณะใดๆ หรือกระบวนการในการตัดสินใจที่จะจัดสรร

งบประมาณไปใช้ในกิจการสาธารณะของเมืองพัทยาใดๆ มีลักษณะเช่นใด กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามการตัดสินใจเป็นเช่นไร และผลการทํางานสอดคล้องกับความต้องการเดิมในการจัดซื้อจัดจ้างหรือไม่อย่างไร โดยถ้าสามารถหาได้จากข้อมูลชั้นปฐมภูมิจะทำให้เสริมการวิเคราะห์ของงานชิ้นนี้ในแง่ของผลการกระทำตัวของอำนาจและระบบอุปถัมภ์ กับการตัดสินใจในกิจการของเมืองพัทยาได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

- สามารถนำแนวทางการศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้กับท้องถิ่นอื่น โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีกลุ่มอิทธิพลผูกขาดอำนาจทางการเมืองเหมือนกับการเมืองของเมืองพัทยา เพื่อศึกษาถึงปัญหาของระบบอุปถัมภ์ของกลุ่มที่มีอิทธิพลในชุมชนนั้นๆ ต่อกระบวนการและผลการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะต่างๆ ของชุมชน เพื่อให้ไม่มองข้ามประเด็นทางการเมืองซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของปัญหาในการตัดสินใจต่างๆ โดยเฉพาะในสังคมที่มีการผูกขาดอำนาจทางการเมืองด้วยแล้ว ความสำคัญของปัญหาจะยิ่งมากขึ้น และเพื่อจะได้หาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตรงประเด็น

- การศึกษาในแง่มุมอื่นของการเมืองท้องถิ่นเมืองพัทยา เพื่อสามารถที่จะเข้าใจสภาพทางการเมืองของเมืองพัทยามากยิ่งขึ้น จึงควรศึกษาแนวทางการสร้าง และการขยายฐานอำนาจของกลุ่มบ้านใหญ่ ซึ่งจะทำให้เข้าใจลักษณะการเมืองทั้งของเมืองพัทยา และจังหวัดชลบุรี และแนวทางในการสร้างและขยายฐานอำนาจทางการเมืองไปสู่การเมืองท้องถิ่น ซึ่งการศึกษาวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้ทำการศึกษาไว้ อันจะเป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจสภาพปัญหาการเมืองท้องถิ่นโดยทั่วไปที่ถูกครอบงำโดยกลุ่มคนที่มีอำนาจระดับ "เจ้าพ่อ" อีกด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย